

WVD

vlaams nationaal

Weekblad — 17 jaargang — nr 16

17 april 1971

Redactie : Sylvain Dupuislaan 110, 1070 Brussel, tel. 02/23.11.98

Beheer : Voldersstraat 71, 1000 Brussel, tel. 02/12.51.60, prk. 1711.39

Prijs per nummer : 8 fr. Verkrijgbaar bij alle dagbladverkopers

in de strijd voor een menswaardig leefmilieu wil de VU voorop gaan

De kranten hebben het ons herhaaldelijk verzekerd : in de Verenigde Staten wordt tegen de lucht- en waterverontreiniging nogal wat drastischer opgetreden dan in ons eigen « land der dwazen ». En kijk, daar komt ons nu een studiegroep onder leiding van de bekende Ralph Nader vertellen dat « vijftien jaar strijd tegen de watervervuiling in de VS op een mislukking is uitgelopen ». Ondanks het feit dat de regering er 150 miljard frank tegenaan gooitde verminderde in geen enkele Amerikaanse waterloop de graad van vervuiling. Ralph Nader stelt voor dit fiasco zowel de nijverheid als de overheden verantwoordelijk. « Deze overheden » zo zei hij « hebben zich meer onderscheiden door sussende verklaringen dan door hun betuigend optreden ». Het is alsof hij daarbij « onze » Piersen, Naméches en andere Lefèvres op het oog had. Over de nijverheid zei hij er nog bij dat die wel veel geld aan reclame besteedde, maar nog geen 0,2 % aan de bestrijding van water- en luchtvervuiling. En « de nieuwe scheikundige producten die jaarlijks op de markt komen zijn zo uiteenlopend en zo schadelijk dat het steeds moeilijker wordt water drinkbaar te maken ».

Ziedaar, beste mensen, zover staat het dan in het land dat momenteel aan de kop heet te staan van de strijd tegen alle mogelijke vormen van milieuverontreiniging. En dan te weten dat er in België, dat land van vrijheidslievende vrienden, momenteel een regering aan het bewind is waarvan de eerste-minister nog moet ontdekken dat er zo iets als « milieuproblematiek » bestaat. En dit terwijl Vlamingen die naar Amerika reisden ons vertellen dat — om het nog even bij de watervervuiling te houden — de rivieren er over het algemeen nog « schoon » uitzien in vergelijking met de openluchtriolen in heel het Vlaamse land.

En was het maar alleen de watervervuiling ! Zo stilaan weet nu iedereen wel dat er geen water maar enkel nog grauwe chemische drek te vinden is in onze rivieren en kanalen, dat wat wij dagelijks inademen steeds minder de naam « lucht » verdient, en dat wij als geofende cultuurbarbaren hebben huisgehouden in ons groene patrimonium. Maar wij merken niet eens hoezeer alle leven rondom ons verschaart en verschrompelt en afsterft door het misdadig gebruik van onvoorstelbare hoeveelheden chemische bestrijdings- en andere wondermiddelen. Vandaag sterven de bijen massaal, wanneer zal de natuur zich wreken op de mensensoort ?

Ach, je kan er zo intens verdrietig bij worden als je maar even oog hebt voor wat er momenteel gaande is op dat lieve groene planeetje van ons. En hoe vernietigend de roefbouw is die onze soort op wereldwijde schaal aan 't plegen is. Hoe onherroepelijk vaak het kwaad is dat wordt aangericht. En wij behoren niet tot die beate optimisten die het allemaal wegwuiven met de bewering « dat de techniek daar weldra wel eens even een mouw zal weten aan te passen ». Het is best mogelijk dat die « techniek » er uitein-

delijk zal in slagen de mensheid te redden van een totale ondergang in eigen afval, maar hoe zal er de kwaliteit van het leven dan nog uitzien ?

Het is een wereldwijd probleem, geen enkel land afzonderlijk kan nog doelmatig tegen de algehele vervuiling en vergiftiging optreden. Wij zeggen dit niet, zoals sommige bewindslieden hier bij ons, om in afwachting van een « internationale aanpak » gemakshalve bij de pakken te kunnen blijven zitten. Nee, wij moeten van nu af aan alles doen wat in onze mogelijkheden ligt om onze medemens ervan bewust te maken dat er iets essentieels misloopt. Dat wij met zijn allen het welzijn van de komende generaties grondig aan het verknoeien zijn. Dat dit erop neerkomt dat wij een baby bij zijn geboorte een gif toedienen dat hem zijn leven lang ongelukkig en ziek zal maken.

En aangezien wij op dat puntje van de wereldbol leven dat Vlaanderen heet, is dit onze taak hier en nu. Als elk volk voor eigen deur veegt, wordt de hele wereld misschien ooit nog eens schoon. Wij, Vlaams-nationalisten, hebben altijd gestreden voor de rechten en belangen van onze gemeenschap. Wij hebben haar grenzen verdedigd, haar taal in eer hersteld, en een eendeloze energie opgebracht opdat ons volk gelijke kansen op ontwikkeling en welvaart zou krijgen in deze staat. Ja, wij hebben ook als eersten op de muren van Vlaanderen de slogan « werk in eigen streek » gekalkt, maar dat belet ons geenszins vandaag met volle overtuiging en uit alle kracht op te komen voor het welzijn, het zich-wel-bevinden van onze mensen. Voor ons hoeft welvaart niet in tegenstrijd te zijn met welzijn. Wij dromen van de dag dat Vlaanderen volledig zichzelf zal kunnen zijn door het federalisme, maar wij willen niet dat wij die dag de vlag moeten hijsen in een totaal verknoeid Vlaanderen. Daarom is het de taak van alle Vlaams-nationalisten, naast de volgehouden strijd voor het zelfbeschikkingsrecht van ons volk, hun beste krachten te besteden aan de kwaliteit van het leven in ons Vlaanderen. Ook op die manier zullen wij pas goede Europeërs, goede wereldburgers zijn, wanneer wij onze plicht doen in de streek waar wij wonen.

Het verheugt ons dat vele VU-aanhangers dit terdege begrepen. Overal in Vlaanderen waar in « groenkomitees » en andere aktiegroepen ter bescherming van het leefmilieu wordt gestreden, staan VU-mensen mee in de bres. Zijn zij vaak spil en drijvende kracht in de concrete akties. En zo hoort het ook, want het is door concrete akties dat bewustwording in de brede lagen van ons volk wordt aangescherpt. En van die bewustwording hangt het in de eerste plaats af of door de al te trage bewindslieden ooit tot een doelmatig milieubeleid zal worden besloten. De aandrang moet uit het volk komen. Dit aan onze mensen duidelijk te maken, is voor ons een belangrijke opdracht.

Paul Martens.

wil minister cools zijn socialistisch blazen even oppoetsen ?

(ACU) — Het door minister Cools uitgewerkte wetsontwerp inzake controle op de prijzen heeft veel stof doen opwaaien, vooral in de conservatieve pers. En dat hoeft ons niet te verbazen.

De socialistische vice-premier, tevens minister van Economische Zaken, stuurt met zijn tekst aan op de vervanging van een in onbruik geraakt wetsbesluit van 22 januari 1945, dat destijds de regering in staat stelde de prijzen te blokkeren. Men was toen in volle oorlogs- en schaarste-ekonomie. Een versterking van de ekonomische bevoegdheden van de overheid kon met goede argumenten verdedigd worden.

Minister Cools wil deze wetgeving vervangen door een nieuwe regeling waarin we — in alle objectiviteit gezegd — ook wel positieve punten kunnen ontdekken. Zo wil minister Cools bij voorbeeld de afwachtingsperiode ten behoeve van de zakenlieden verkorten. We bedoelen de periode tijdens de welke een door de firma's aangevraagde prijsverhoging niet mag worden toegepast, in afwachting dat de administratie een instemmend of een afwijzend (of volstrekt géén...) antwoord geeft. De periode van pre-advies zou volgens het wetsontwerp van Cools teruggebracht worden van 5 op 2 maanden.

Ook in nog andere onderdelen van de prijsregeling is een snellere afwerking van de dossiers en een vereenvoudiging van de formaliteiten voorzien.

maar strenger dan tijdens de oorlog

Daarnaast heeft Cools ook een verscherping van de sancties voorzien tegen ondernemingen die ongewettigde prijsverhogingen toepassen. Ook wat dat betreft kunnen we de minister gedeeltelijk bijtreden, op voorwaarde dat van dit enorme sterke wapen dat bij wet aan het departement van Economische Zaken zou gegeven worden, ook oordeelkundig en in alle objectiviteit gebruik wordt.

Het wetsontwerp-Cools wil echter juist in dat opzicht een nieuwe procedure inleiden die aan de minister de macht geeft om bestraffend op te treden jegens de ondernemingen als dusdanig. Een firma die op overtredingen van de prijsregle-

mentering betrapt wordt, zou bij wijze van strafmaatregel een werkweek kunnen gesloten worden — zó maar, door een onherroepelijke administratieve beslissing. Zelfs het wetsbesluit van 22 januari '45 had die penalisierende bevoegdheid (jegens firma's afzonderlijk) niet toegekend aan de uitvoerende macht. Minister Cools wil die weg wél opgaan.

willekeur en favoritisme

Het is normaal dat in ruime kring hertegen verzet is gerezen. Men moet bij de beoordeling van die reacties oordeelkundig en met de gave des onderscheids te werk gaan. Zakenlui die prijsreglementeringen overtreden genieten onze sympathie niet. Als ze er in slagen in het geheim en onbestraft de prijsstop te ontduiken, schaden ze het openbaar welzijn, en concurreren zij met oneerlijke middelen de beroepsgenoten die de prijsstop wél eerbiedigen. We behoren niet tot degenen die menen dat wetsontduikers en fiscale fraudeurs aanspraak kunnen maken op onze goodwill.

De vraagstukken die ons bekwamen zijn van een heel andere aard. We vrezen dat de minister van Economische Zaken misbruik zal maken van een zo grote en zo weinig ge-

kontroleerde bevoegdheid als die welk in het wetsontwerp-Cools voorzien wordt.

We vrezen daarenboven dat het optreden tegen individuele firma's de oorzaak kan zijn van een mateloze diskriminatie en van een favoritisme zonder grenzen. Tegen sommige firma's zal het controle- en bestraffingsapparaat wél in aktie komen. Tegen andere niet — ofwel omdat deze firma's machtige bescherming vinden, ofwel omdat het controle-apparaat de overtredingen niet op het spoor kon komen.

Verder dient men voorbehoed te maken tegen de aard van de sanctie : tijdelijke sluiting. Welke zal de situatie zijn van de werknemers van een tijdelijk gesloten bedrijf ? Zal de minister durven optreden tegen ondernemingen met een talrijk personeel ? Zal niet de bescheiden eenmanszaak het mikpunt worden van de administratieve strengheid ?

verkiezingsmaneuvers

We zouden nog méér vragen kunnen stellen, maar zullen het niet doen... omdat we ons in ernst afvragen of minister Cools inderdaad van plan is zijn wetsontwerp erdoor te duwen ?

Het hele opzet kan ons niet overtuigen. We vragen ons af of minister Cools het wel ern-

stig bedoelt. De samenstelling van de regering is van die aard dat conservatieve zakenkringen, langs de CVP-ministers om, genoeg invloed kunnen doen gelden en het wetsontwerp Cools doen stranden in zijn huidige vorm.

Dat weet de vice-premier natuurlijk ook wel. Maar is zijn tekst niet in de eerste plaats een propagandistische zet in het vooruitzicht van wetgevend verkiezingen, die momenteel hun schaduw vooruit werpen ? Wil de verburgerlijkte minister Cools niet rap-rap een gemakkelijk brevet van sociaal-demokratisch radikalisme verdienen, voor zijn partij naar de stembus gaat en zich moet verantwoorden voor een socialistisch kiezerskorps, waarvan althans een gedeelte sedert jaren ongeduldig maar vruchteloos wacht op een socialistisch regeringsbeleid ?

We denken dat het ogenblik gekomen is om achter elke beweging van de grote partijen de verkiezingsintrige te zoeken die er inderdaad in de meeste gevallen ook werkelijk aanwezig is.

Als socialisten hebben de BSP-ministers zich in Eyskens' ploeg niet kunnen of niet willen doorzetten. Maar in de laatste etappe van deze regering willen ze het contact met de socialistische openbare opinie blijkbaar herstellen.

de onverantwoordelijken

Het zal nu wel duidelijk zijn voor de aarzelaars onder de Vlaamsgezinden dat niet alleen slechts de Volksunie radikaal Vlaams is maar ook dat alle verwijten over het negativisme van de Volksunie elke waarheidsgrond missen.

Heeft de Volksunie de jongste twee jaar de regering haar steun niet aangeboden om een goede grondwetsherziening er door te krijgen?

Werd die steun niet afgewezen door CVP en BSP?

Verkozen zij niet een misbaksel van een grondwetsherziening, die niet alleen de Vlaamse meerderheid in dit land uitschakelde doch die ook de Fransdolle meerderheid in hoofdstad-Brussel ongehinderd baas liet?

Heeft de Volksunie dan nadien van haar hart geen steen gemaakt en niet andermaal haar medewerking aan de Vlaamse kleurpartijen aangeboden om inzake uitvoeringswetten nog te redden wat te redden viel?

Verkozen die echter niet de medewerking van de PVV, met alle anti-Vlaamse gevolgen vanden? Werd de Volksunie niet andermaal afgewezen door degenen die zichzelf dan nog steeds als positief betitelen en de Volksunie als negatief?

Werd daarbij aan alle nog aarzelende Vlaamsgezinden niet bewezen dat de Vlaamse kleurpolitici liever samengaan met fransdolle grond- en kinderrovers dan met de door en door Vlaamse Volksunie? We menen dat thans geen enkel eerlijk Vlaamsgezinde nog kan twijfelen wie het goed met de Vlaamse gemeenschap voorheeft, de Volksunie of de kleurpolitici.

Sommige van onze aanhangers, die ons gebaar niet goed begrepen, moeten beseffen dat wij aan aarzelende Vlaamsgezinden, die onder invloed van de de propaganda van de kleurpartijen nog menen dat de Volksunie nooit wil meewerken aan positieve verwezenlijkingen, het bewijs van onze goede wil en onze goede trouw nog eens allerduidelijkst wilden leveren, omdat de Volksunie hen alleen zó kan winnen.

Zij zullen thans wel overtuigd zijn dat zo het Vlaamse eenheidsfront er de jongste jaren nooit kwam, dit niet de schuld is van de Volksunie doch wel van de kleurpartijen die onder het juk liggen van de Franstaligen in hun partij.

Willen deze aarzelende Vlaamsgezinden Vlaamse verwezenlijkingen dan is het duidelijk dat ze de Volksunie zodanig moeten versterken dat men eenvoudig zonder de Volksunie niet meer kan.

volksunie is Vlaamse macht

Zij, die ons sinds jaar en dag steunen, moeten begrijpen dat de Volksunie ook deze aarzelaars moet winnen omdat de Volksunie nu eenmaal nog moet aanhangers winnen om het federalisme te kunnen doorzetten. Zij moeten niet vrezen dat de Volksunie haar radikaal — gemotiveerd en noodzakelijk radikaal — program in de steek zal laten voor ergens een paar ministerzetsels.

Er zijn al te veel onbekwame ministers geweest of ze zijn het nog, dan dat die titel zo een aantrekkingskracht op ons zou uitoefenen. Wij zijn geen politieke kerstkinders die onze ideeën zouden vergeten voor wat schijn van macht. Wanneer sommige journalisten van de kleurpartijenpers die kinderachtigheden neerschrijven blijven ze in hun rol. Ze zouden ongelijk heb-

ben het niet te doen. Ze proberen verwarring te zaaien bij sommige van onze aanhangers.

oppositie broodnodig

Men moet de kleurpartijen echter niet geloven. Zo sommigen van hun journalisten oprecht Vlaamsgezind zijn dan is het toch een feit dat zelfs die niet altijd mogen schrijven wat ze willen. En de andere moet men nooit, ongecontroleerd, geloven. De mandatarissen, die de Volksunie kozen, wisten en weten dat onze partij hen niet zo dadelijk een ministerzetel zal verschaffen. Zij zijn er overigens niet ongelukkig om. Er is voordien nog heel wat oppositiewerk nodig.

Trouwens, geen democratie zonder een stevige oppositie. En of die radikale oppositie er nodig is!

Vlaamse ministers? ja, dag jan!

De onbekwaamheid van touwdanser Eyskens en zijn CVP-BSP-ploeg steekt immers de ogen uit. Evenzeer als de laksheid en de onbetrouwbaarheid op Vlaams gebied van de zogeheten Vlaamse ministers. Wat hebben ze de Vlamingen te Brussel te bieden in ruil voor hun onnoemelijke kapitulatie inzake de zogeheten vrijheid van het gezins-hoofd?

Zitten ze zelfs niet te ruziën over peuterscholen, terwijl de kern van het vraagstuk, de kinderdagverblijven, zelfs niet aangeraakt wordt?

Verkwansen ze niet jaarlijks 15 miljard Vlaamse RMZ-bijdragen aan Franstaligen?

Vloeiën miljarden Vlaamse spaargelden jaarlijks niet eveneens overwegend naar Franstalige initiatieven?

Wordt ons jaarlijks niet méér dan 10 miljard ont-

roefd inzake wetenschappelijk onderzoek, toelagen aan universiteiten en hogere scholen en inzake gemeentel- en provinciefonds?

Moeten we ons (met haast het dubbel aantal arbeiders dan de Franstaligen, en met een veelvoud van hen aan pendelarbeiders) niet tevreden stellen met minder dan de helft van de kredieten voor streekeconomie? Waar blijft de uitvoering van het regeringsprogram wat betreft de automatische zetel-aanpassing en inzake de gelijke verdeling naar taal van de generaals en van de hogere gemeenteambtenaren en COO-artsen in Hoofdstad Brussel?

Maar hebben we zelfs de 1001 werkelijke Vlaamse grieven nodig om onze radikale oppositie tegen de heer Eyskens en trawanten te verantwoorden?

Hoe heeft de regering niet geknoeid en knoeit ze niet verder met de BTW?

Hoe heeft ze niet geknoeid inzake landbouwpolitiek?

Wat heeft ze gedaan om het lager loonpeil in Vlaanderen op te trekken?

Wat deed ze tegen de onderbetaling van 600.000 ambtenaren en leerkrachten?

onze dwingende opdracht

Waar zou Vlaanderen sociaal-ekonomisch en cultureel niet staan, zo het in plaats van afgeremd en bestolen door de achterevolgende regeringen van de kleurpartijen, vrij zijn weg had kunnen gaan op federale grondslag?

Waar zouden we te Brussel niet hebben gestaan op basis van gesplitste bevolkingsregisters en een radikale culturele apartheidspolitiek die een einde zou hebben gemaakt aan de discriminatie van de unitaire politiek?

De schuld van de kleurpartijen tegenover Vlaanderen is met geen tientallen miljarden te meten.

Het is de taak van ons steeds groeiend aantal afdelingen en van ons steeds groeiend aantal propagandisten om dit te doen inzien aan steeds meer Vlamingen.

Hoe vlugger de Vlamingen ingelicht worden over de ware toedracht van de Vlaamse beweging hoe vlugger de aanhang van de kleurpartijen zal slinken.

Daar ligt de enige redding en de enige waarborg voor een snellere sociaal-ekonomische en culturele opbloei van de Vlaamse gemeenschap. Het is een hard werk van elke dag maar het zal lonend zijn.

wim jorissen

voor sociale vrijheid van de vlaming te brussel

25 april brugge 15 u.

vlaams actiekom. west-vlaanderen secr. izegem

opiniepeiling

Verscheidene lezers toonden zich blij verrast met de verkiezingsuitslag die de UNIOP-peiling de VU heeft toegedicht indien er « morgen » parlementsverkiezingen zouden plaats hebben. « Bijna te mooi om waar te zijn » voegden zij er voorzichtig aan toe. Wij herhalen dat wij elke opiniepeiling met de nodige reserves benaderen: er zijn in die sector al voldoende spectaculaire vergissingen aan te wijzen. Maar de tendens is alleszins sprekend genoeg: alle opiniepeilingen sinds 1968 gaven onveranderlijk een vooruitgang van de VU te zien. Het zou al moeten lukken dat elke keer de bal totaal werd misgeslagen. Wij kunnen er het besluit uit trekken dat het verhaaltje dat de unitaristen uit de kleurpartijen zo graag vertellen (« De VU stagneert, gaat achteruit ») kant noch wal raakt. En dat de VU nog ruime lagen van het kiezerscorps kan winnen, maar dat zal van ons allen samen afhangen in de komende maanden.

Zoals vorige week beloofd geven wij vandaag ook de UNIOP-schatting van de verkiezingsuitslag in het Waalse land indien er « morgen » (dit was einde oktober 1970) parlementsverkiezingen worden gehouden. Tussen haakjes staat de uitslag van 1968. PSC: 18,6 (20,9), PSB: 35,2 (34,5), PLP: 22,2 (26,7), RW: 17,4 (10,5), KP: 6,6 (6,9). Lichte vooruitgang dus van de BSP en ruime winst voor het « Rassemblement Wallon ». Met de liberale dissidentie(s) kon in oktober '70 vanzelfsprekend nog geen rekening worden gehouden.

vlug wezen

Het speciale (oranje) « Wij »-nummer op cahier-formaat, een biezonder goed geslaagd federalistisch pamflet in volkse termen opgesteld, werd in de voorbije maanden in heel Vlaanderen gekolporteerd. De exemplaren gingen overal als warme broodjes van de hand. In verhouding ging het arrondissement Leuven onbetwistbaar met de erepalm der kolporteurs lopen. Dit arrondissement werd jarenlang zo'n beetje als het zwakke broertje in de VU beschouwd. Maar onder de bezielende leiding van arrondissementsvoorzitter Willy Kuijpers en zijn actieve bestuursleden is men daar nu beslist op weg naar de kopgroep. « De Willy » is de geknippede « manager » van het hele team: jonge man van de « oude » garde uit de katakombentijd van de « Cristal » is hij tevens de man van de jeugd en van de verruiming. Met een vaste groep van zo'n zestig doordrijvers verspreiden ze daar in het Leuvense weekeinde na weekeinde niet minder dan 6000 exemplaren van het speciale « Wij »-nummer. Hun enthousiasme werd vanzelfsprekend extra aangewakkerd door het feit dat hun senator, Maurits Van Haegendoren, de tekst van dit federalistisch pamflet had geleverd.

Nu, Leuven is echt geen uitzondering. Nog geregeld krijgen wij aanvragen uit alle hoeken van het Vlaamse land voor een nieuwe voorraad. Jammer genoeg zijn alle exemplaren sedert weken reeds de laan uit. Maar er is goed nieuws voor de afdelingen die nog graag eens de baan op willen met dit speciale « Wij »-nummer. Er werd beslist een laatste oplage van 5000 exemplaren te drukken. Wie erbij wil wezen moet zo spoedig mogelijk zijn bestelling overmaken aan het nationaal sekretariaat (Voldersstraat 71, Brussel, tel. 02/125160). In de loop van april en begin mei kan daarmee dan gekolporteerd worden. In mei komt er een nieuw speciaal cahier-nummer rond de thematiek van ons nationaal kongres. Afdelingsbesturen, stel dus niet uit tot morgen wat je heden...

Alois Verbist, oud-weerstander, blijft ijveren voor de amnestiegedachte. Nu dook hij weer plots op, tijdens de kruisweg op Goede Vrijdag, in de katedraal Sint Rombauts te Mechelen. Gedurende de ganse kruisweg, van statie naar statie, torstte hij een zwaar kruis met de letters B(elgië) W(eigert) A(mnestie). Het kruis werd meegedragen door Frieda Sigmans, kleindochter van Irma Laplasse. Op geen enkel ogenblik werd de eredienst gestoord. Ook werd Verbist door de geestelijkheid niet verplicht de rondgang te verlaten. Na de kruisweg betoonden verschillende gelovigen trouwens hun sympathie aan Verbist voor zijn onafgebroken aktie.

een miljoenenkwesitie...

Er zijn nu zeven maanden voorbijgegaan sedert het verkiezingsincident te Laken, waarbij de FDF-militant Georgin om het leven kwam. Negen Vlamingen die op plaktocht waren voor de Volksunie werden die nacht aangehouden. Met een wellustige ijver stortten de pers, de radio en de tv zich op de gebeurtenis — het leek een unieke gelegenheid om de Volksunie enkele rake trappen te geven! — en de aangehouden Vlamingen werden afgeschilderd als sadistische moordenaars die met voorbedachten rade de aanslag had gepleegd... Voor de Brusselse « Pourquoi Pas ? » was het een gedroomde kluif, de Vlamingenhaat droop die week nog maar eens lekker van de voorpagina af. Dracula bleek een Vlaming te zijn...

Maar het werd al spoedig abnormaal stil rond de « zaak van Laken » toen de omstandigheden rond het overlijden van de h. Georgin bekend raakten. En toen namelijk bleek dat het niet zo heel zeker was dat de h. Georgin ten gevolge van slagen was overleden...

En vandaag — zeven maanden later — tast men nopens de doodsoorzaak nog altijd in het duister. « Pan » wist deze week te vertellen dat de dokters Tahon en Kettenmeyer die door het parket werden aangeduid nog altijd niet zijn klaargekomen met hun definitief rapport. Dit schijnt er op zijn minst op te wijzen dat het niet zo gemakkelijk is een oorzakelijk verband te leggen tussen de klappen die de h. Georgin kreeg tijdens de rel en zijn overlijden kort nadien. Het is zelfs niet zeker dat de ribbreuken die men bij hem vaststelde een gevolg zijn van de slagen. In het café waarheen hij na het incident was gegaan werd op hem een hartmassage toegepast door een onbevoegde. Welnu, zelfs wanneer medici zo'n hartmassage toepassen kan het gebeuren dat er ribben van de patiënt worden gebroken, en als dit gebeurt dan breken de ribben vrijwel altijd precies op de plaats waar de ribbreuken bij de h. Georgin werden vastgesteld.

Voor de negen Vlamingen die werden aangehouden, en die onbegrijpelijk lang in voorarrest bleven, is de eindconclusie van de medische experts uitermate belangrijk. Niet enkel voor het bepalen van de strafmaat, maar ook voor het vaststellen van de eventuele schadevergoeding. De h. Georgin (35) ontving volgens « Pan » een maandwedge van zo'n 25.000 fr. Indien het bewezen wordt dat de beschuldigen slagen en verwondingen hebben toegebracht die de dood voor gevolg hadden, dan zouden ze volgens het blad solidair kunnen veroordeeld worden tot het betalen van verscheidene miljoenen frank schadevergoeding. Een schadevergoeding die dichter bij de tien dan bij de vijf miljoen zou liggen! Wanneer enkel de beschuldiging van slagen en verwondingen zou weerhouden worden, zal het bedrag der eventuele schadevergoeding uiteraard veel lager liggen.

Vandaar dat de advocaten van de negen bijzonder op hun tellen letten. « Pan » maakt in dit verband melding van « een eerste incident ». Zo steekt het eerste voorlopig medisch rapport van de wetsgeneesheer in Nederlandse vertaling in het dossier. De advocaten willen de originele Franse versie onder ogen krijgen, want met vertalingen is nu eenmaal alles mogelijk...

wij in nederland

stakingen aan de orde van de dag

(jeeveedee) Nederland heeft jarenlang gegolden voor een sociaal paradijs. Patroons en arbeiders werkten eendrachtig samen, aanvankelijk — na 1945 — voor de wederopbouw van het land, later ter consolidatie van een zekere welvaartstoestand waarin voor konfliktsituaties geen plaats meer zou zijn. De laatste zeven, acht maanden is dat allemaal grondig veranderd. Er was een massale staking van de Rotterdamse havenarbeiders, daarop legde de vakbeweging de eis op tafel dat iedere Nederlandse werknemer een loonsverhoging van vierhonderd gulden kreeg, vlak voor Kerstmis legde vrijwel heel Nederland een uur lang het werk stil uit protest tegen een beperkende loonmaatregel van de regering, daarna gooiden de sleepbootbemanningen in de haven van Rotterdam het bijltje erbij neer en thans is het de beurt aan 2500 arbeiders van de baggerondernemingen om tot een stakingsaktie over te gaan. Vorige week barstte dit laatste konflikt los en tijdens de Paasdagen kreeg het nog een uitbreiding.

Natuurlijk houdt de verscherping van de verhoudingen tussen werkgevers en werknemers verband met de conjunctuur, met de prijsstijgingen en, zij het meestal onbewust, met een zekere demokratiseringstendens die bij de studenten begon en die geleidelijk aan ook andere groepen van de bevolking begint aan te spreken. De voornaamste oorzaak lijkt ons echter dat de vakbeweging is begonnen in te zien dat zij steviger voor de belangen van haar leden diende op te komen. De vakbonden hadden namelijk hun strijdbaarheid lange jaren prijsgegeven om hun heil te zoeken in vreedzame onderhandelingen met de werkgevers, onderhandelingen die altijd wel enkele procenten loonsverhoging voor de arbeiders opleverden. Het was duidelijk dat in die periode de belangen van de ondernemingen voorop stonden.

Wel werd daarbij steeds benadrukt dat het werkgeversbelang samenviel met het arbeidersbelang. Zo verzuimden de vakbon-

den nooit om te wijzen op de werkgelegenheid die door de bazen geschapen werd en waarvan de arbeiders dan toch maar profiteerden. Maar deze in onze ingewikkelde samenleving wat simpele voorstelling van zaken overtuigde op den duur het werknemende deel van de Nederlanders niet meer voldoende. Werkloosheidsverschijnselen in sommige streken, deden tenslotte de vakbeweging inzien dat zij vóór alles de belangen van haar leden diende te behartigen, en dat het wel eens nodig kon zijn lijnrecht stelling te nemen tegenover de patroons.

« jongens van stavast »

De jongste staking in Nederland, die van de baggeraars uit het Zuidhollandse rivierengebied, toont de « nieuwe » opstelling van de vakbeweging duidelijk aan. Probeerden tijdens de havenstaking in Rotterdam de vakbondslid-

ders de zaak nog te sussen (met als gevolg een hevige aktie van de arbeiders zelf), ditmaal hebben zij zich resoluut voor de staking gespannen. Ze hebben duidelijke eisen gesteld aan de ondernemers die tot nu toe niet wensden toe te geven. Men staat zelfs keihard tegenover elkaar waarbij de baggermensen dreigen, desnoods maandenlang te staken en de werkgevers van hun kant stellen dat ze gedurende een even lange periode het been stijf kunnen houden. Het feit dat deze staking zich afspeelt in een wereld van robuuste werkers, « jongens van stavast » zoals in schoolboekjes nog altijd wordt verteld, is niet helemaal vreemd aan deze hard-tegen-hard-houding.

Opmerkelijk aan de baggeraarsstaking is dat het hier arbeiders betreft die in doorsnee veel hoger betaald worden dan de werknemers in de meeste andere bedrijfstakken. Lonen tot tegen de 300.000 fr. per jaar zijn geen uitzondering op de baggerschepen. Maar daar staan dan wel werkweken van dikwijls meer dan zeventig uren tegenover, terwijl de baggeraars vaak maandenlang van huis zijn.

Waar het hen vooral om gaat, is dat hun inkomen erg wisselvallig is. Want het gebeurt nogal eens dat de werkzaamheden stilliggen, ofwel als gevolg van het weer, ofwel doordat niet tijdig een nieuw karwei is aangenomen na afwerking van het vorige projekt. Wanneer niet gewerkt wordt, moeten de arbeiders het stellen met een laag basisloon dat voor sommigen zelfs nog minder is dan het wettelijk vastgestelde minimumloon voor de Nederlandse arbeiders. Zodra er weer gewerkt kan worden, stijgen de inkomsten behoorlijk, maar de hele situatie geeft de baggeraars toch wel een erg ge-

voel van onzekerheid. Vandaar dat hun voornaamste eis neerkomt op verhoging van het grondloon zodat hun gezinnen weten waar ze financieel aan toe zijn.

geen stakingsrecht

Interessant is dat deze opmerkelijke staking (die wellicht binnenkort gevolgd wordt door werkstillleggingen in het bouwbedrijf waar het ook erg onrustig is) samenvalt met het debat over het stakingsrecht. Dit debat speelt zich zowel in de politiek als in de informatiemedia af, en is een gevolg van het feit dat Nederland nog steeds geen stakingsrecht kent. Het is in dit land mogelijk om als staker of stakingsorganisator voor de rechtbank geroepen te worden, terwijl in enkele gevallen de rechter ook al uitspraken heeft gedaan die een einde aan een staking maakten. De vakbeweging is vanzelfsprekend voorstander van het stakingsrecht. Voorzitter Van Boven van het Kristelijk Werkgeversbond zei echter zopas nog dat stakingen niet meer van deze tijd zijn en dat alle konflikten door overleg moeten worden opgelost. Een uitspraak die nogal wat kwaad bloed zette, en die natuurlijk meteen werd gehanteerd in de verkiezingsstrijd.

Dit laatste is overigens wel nuttig omdat de vakbeweging haast altijd politieke uitspraken uit de weg gaat, terwijl ze in feite toch voortdurend met de politiek te maken heeft. Ook dit besef groeit nu heel geleidelijk. En dat wordt wellicht een nieuw teken van de veranderde opstelling der Nederlandse vakbonden binnen een sociaal klimaat waar de realiteit van de belangentegenstellingen nu eenmaal niet over het hoofd gezien kan worden.

open brief

Mijnheer de minister,

Als parlementairen van de provincie Antwerpen zijn wij bijzonder bezorgd om de schaars overblijvende groenzones en natuurgebieden in de provincie Antwerpen.

Een van deze natuurgebieden is Het Broek te Blaasveld. Door de verschillende rapporten van het ministerie van Openbare Werken zoals de inventaris der landschappen in de provincie Antwerpen, 1960; het voorontwerp gewestplan Mechelen 1969; het richtplan Schelde-Dijle, 1969 en een algemeen plan van aanleg dd. 10/12 1B (KB van 21/4/64) wordt Het Broek telkens vermeld als merkwaardig landschap dat in de oorspronkelijke toestand dient behouden en beschermd.

Zoals u weet werd door de Koninklijke Commissie van Landschappen en Monumenten in zitting van 28 januari 1971 ook een gedeelte van het natuurpark voorgesteld voor klassering. Wij zouden het ten zeerste betreuren mocht de voorgenomen schending van Het Broek toch doorgaan temeer dat : ernstige wisseloplossingen schijnen te bestaan die zelfs minder duur zijn ; dat sommige wisseloplossingen nog niet voldoende op hun waarde werden getoetst.

Na het natuurbeschermingsjaar 1970 komt het ons voor dat alle inspanningen moeten gedaan worden om waardevolle grote natuurgebieden zoals Het Broek integraal te bewaren en te beschermen en te bestemmen als stille recreatiezones.

Wij vragen dan ook met aandrang dat u, als minister van Openbare Werken en Ruimtelijke Ordening (resp. minister van Streekeconomie) al het mogelijke zou doen om een gunstige wisseloplossing voor deze kwestie te vinden. In ieder geval eisen wij dat de wet wordt geëerbiedigd en dat de werken worden opgeschorpt of uitgesteld tot de Raad van State zich heeft uitgesproken over het verzoek van de gemeente Blaasveld dd. 10 februari 1971 en dat deze beslissing zou worden opgevolgd ook door uw diensten. Moest dit niet het geval zijn dan zullen wij tot onze spijt verplicht zijn u namens de Volksunie kamerfractie op het parlementair vlak te interpellieren.

Wij danken u reeds bij voorbaat voor uw bereidwillige aandacht en verblijven inmiddels, in de hoop op een gunstig antwoord.

De VU-parlementsleden uit de provincie Antwerpen.

een paasei met gas gevuld

Het « Aktiekomitee Gasalarm » liet op paaszaterdag door een delegatie kinderen een groot paasei afgeven op het buitengoed van minister De Saeger.

In het paasei stak een minibutaanfles en onderstaande « open brief » werd erbij afgegeven.

« Mijnheer de minister,

Met veel persoonlijke bekommernis hebt U ervoor gezorgd dat de N.V. Cometane, gevestigd in uw stad, de toelating kreeg om in de agrarische en parkzone van de gemeente Zemst een gevaarlijk en hinderlijk bedrijf van de eerste categorie op te richten, te weten een opslagplaats en een gasvulbedrijf met enorme capaciteit. Dit alles tegen het advies en de wil in van de bevolking en de gemeentebesturen van Epepegem, Zemst en Weerde.

Die bevolking behoort niet tot uw kiesarrondissement, wat met betrekking tot uw handelwijze wellicht een niet te versmaden factor is.

Voor onze bevolking lijkt het geen twijfel dat bepaalde Mechelse belangen nauw verbonden zijn met die van de bevoorrechte firma. Wij laten die bewering in het midden, doch oordelen op grond van bewijzen, dat de gevolgde procedure een aaneenschakeling is van machtsover-

schrijding en (of) machtsmisbruik. Alle maatregelen werden trouwens genomen om die omstandigheid in rechte aan te voeren.

Heden is het paaszaterdag maar er heerst vrede noch vreugde bij de bevolking van Zemst. Het zou ons niet moeilijk vallen in massa naar uw buitenverblijf te komen, gezond, veilig en vredig gelegen midden de dennen, om U te vragen waarom U ons hetzelfde niet gunt. Wij zijn eenvoudige, brave mensen : moeten ook wij onze toevlucht nemen tot geweld ? Voorlopig doen wij dat niet, mijnheer de minister.

Daarom sturen wij U een paasei : een zwaar en enorm ei, zoals het gewicht dat onze harten en toekomst bezwaart. Als symbool van onze bedreigde woningen en leefmilieu vindt U een spaarpotbutaanfles.

Kinderen die voortaan als het ware om het gas zullen stoeien en elk ogenblik kunnen weggeblazen worden, brengen U het ei en deze brief.

Ontvang hen goed, mijnheer de minister, want dat zal dan de enige goedheid zijn die zij van U mochten ondervinden. In ruil voor een verdorven en gevaarlijk leefmilieu is het niet veel. Deze kinderen zullen wellicht als adolescent getuige zijn van uw verdere opgang naar eer en macht, maar laat het U door bescheiden mensen zeggen, mijnheer de minister, bij de onzen is uw naam vervloekt.

aktiekomitee gasalarm zemst

De Britse kustwacht kon het de afgelopen dagen nauwelijks bijbenen. Op verschillende kusten was het weer eens o.l.c. alarm geblazen. En dan maar detergenten spuiten... Voor het leven in zee zijn ze erg schadelijk, maar het kusttoerisme gaat nu eenmaal voor...

kielrechtse kreek in gevaar ?

De industrialisatie op de L.O. gaat verder en thans is bekend geworden dat mogelijks een nieuwe bestemming zal gegeven worden aan de Kreek Grote Geule te Kielrecht. Er is sprake van dat de kreek zal omgeven worden door een hoge dijk en als waterreservoir voor de toekomstige industrie zal dienen. De polders in het Waasland die nu voo.namelijk langs de Melkader lozen zouden dan aangesloten worden op dit waterreservoir.

Echter zou dit de totale ondergang van de kreek ten gevolge hebben. Dit prachtig stuk natuurschoon is ontstaan door vroegere overstromingen van de Schelde en heeft hieraan zijn unieke samenstelling van het water te danken. Er leeft in deze kreek een heel speciale fauna en flora. Deze

kreek heeft zich volledig geïntegreerd in het landschap en is één van de determinerende elementen van dit vlakke land. Deze krekken zijn totaal onvervangbaar.

Voor de industriële expansie is het echter wel zeer goed mogelijk elders een geschikt reservoir aan te leggen. Een eventuele meerprijs zal totaal geen invloed hebben als men deze verdeelt over elke m² van de 6400 ha in het industriegebied en kan in geen geval opwegen tegen het verlies dat de gemeenschap hierdoor zou te doorstaan hebben.

Een industriële bestemming van de kreek zou bovendien tot gevolg hebben dat Kielrecht helemaal door industrie zou omgeven worden, i.p.v. te voorzien in een bufferzone, waarvan het gewestplan St-Niklaas-Lokeren gewag maakt.

De Koninklijke Vereniging voor Natuur- en Stedschoon heeft dan ook de ministers van Openbare Werken en van Streekeconomie verzocht een ander waterreservoir te voorzien en aldus bij te dragen tot de vrijwaring van het leefmilieu op de Linkeroever.

kan dit u helpen ?

tewerkstelling van studenten

Sinds juli 70 worden de studenten die tijdens de vakantie gelegenheidswerk verrichten beschermd door de wetgeving. (Wet van 9 juni 1970 en Koninklijk Besluit van 12 juni 1970).

Deze wet is van toepassing op de werkgevers en op de studenten die, al dan niet krachtens een arbeidsovereenkomst, tegen loon arbeid verrichten onder hun gezag. Niettegenstaande elke uitdrukkelijke bepaling wordt de overeenkomst, tussen een werkgever en een student gesloten, aangezien, tenzij het tegendeel wordt bewezen, als een arbeidsovereenkomst voor arbeiders of voor bedienden.

Deze wet is niet van toepassing op :
— de studenten die sedert een periode van zes maanden werken en daardoor geregelde werknemers zijn geworden ;
— de studenten die als stage arbeid verrichten die deel uitmaakt van hun studieprogramma ;

— de studenten die zijn ingeschreven in een avondschool of die onderwijs volgen met beperkt leerplan ;
— de studenten die gewoonlijk niet meer dan twee uur per dag tewerkgesteld zijn.

de overeenkomst

De arbeidsovereenkomst moet voor ieder student afzonderlijk schriftelijk worden vastgesteld, uiterlijk op het tijdstip waarop hij in dienst treedt. Een afschrift van deze overeenkomst moet binnen de 15 dagen worden medegedeeld aan een inspecteur van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid, onder wiens bevoegdheid de onderneming valt.

De schriftelijke overeenkomst moet vermelden :

- identiteit, domicilie en eventueel verblijfplaats van de partijen ;
- datum van begin en einde van de overeenkomst ;
- plaats van de uitvoering van de overeenkomst ;
- de toepasselijkheid van de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon ;
- de arbeidsduur per dag en per week ;
- het overeengekomen loon en, in het geval dit niet vooraf kan worden bepaald, de wijze en de basis van de berekening van het loon ;
- het tijdstip waarop het loon wordt uitbetaald ;
- eventueel beding van proeftijd ;
- de plaats van de huisvesting wanneer de werkgever er zich toe verbonden heeft de student te huisvesten ;
- het bevoegd paritair comité.

Indien deze voorwaarden niet worden nageleefd kan de student steeds de overeenkomst verbreken zonder opzeggingstermijn en zonder vergoeding. De arbeidsovereenkomst kan een beding van proeftijd bevatten dat schriftelijk voor iedere student afzonderlijk moet worden vastgelegd. De werkgever die de student huisvest moet hem een behoorlijke huisvesting waarborgen. Hij moet aan de inwonende student die arbeidsongeschikt zou worden een passende

huisvesting en verzorging verstrekken zolang dit nodig is. De kosten van dokter, chirurg, apotheker en ziekenhuisverpleging zijn niet ten laste van de werkgever. Indien de student het vraagt dient de werkgever bij ziekte of ongeval de door de student aangewezen persoon te verwittigen. Is de student minderjarig dan moet de werkgever de persoon verwittigen die de student gewoonlijk onder zijn bevoegdheid heeft.

Duurt de arbeidsongeschiktheid langer dan 8 dagen dan kan de werkgever een einde maken aan de overeenkomst mits betaling van een vergoeding gelijk aan het loon overeenkomend hetzij met de duur van de opzeggingstermijn, hetzij met het nog te lopen gedeelte van die termijn.

Zowel de werkgever als de student hebben het recht de overeenkomst te verbreken door opzegging aan de andere partij. Duurt de overeenkomst minder dan een maand dan moet de werkgever drie dagen opzeggingstermijn geven en de student een dag. Duurt de arbeidsovereenkomst langer dan een maand dan zijn deze termijnen respectievelijk zeven en drie dagen. De opzegging gebeurt schriftelijk.

Ten aanzien van verschillende regelingen inzake sociale zekerheid behoudt de student de hoedanigheid van persoon ten laste.

borms na 25 jaar

Zowel bij de op dat ogenblik vervolgden, als bij de toevallig niet-gerepressieerde Vlaams-nationalisten moet er die twaalfde april 1946 een huiver door de rangen zijn gegaan.

Zelfs dat dierven ze : de oude zieke Borms neerschieten! Een man waarvan reeds enkele jaren later de Nederlandse Winkler Prins zou schrijven dat hij tijdens de tweede wereldoorlog praktisch geen enkele rol meer speelde. Het was een afrekening in het wilde weg.

Men heeft in Borms een symbool willen treffen : het «Vlaanderen» dat dierf «neen» te zeggen aan België, het gevaarlijke Vlaanderen, «Le doyen des trafres» (de deken van de verraders) noemden de Franstalige kranten hem. Drie weken voor Borms terechtstelling hadden ze gejuicht toen de IJzertoren, dat andere symbool, door het Belgische leger was gedynamiteerd. «On a tout le nid» (heel het nest is uitgerooid) zegden reeds de heren van de veiligheid, die na 1918 de activisten-leider Borms een eerste keer aanhielden.

Het bleef opvallend stil in de kranten rond die 12de april 1946, ijselijk stil langs de Vlaamse kant...

Er zijn doden die een levend verwijt zijn. Zeker was nog niet waar wat Elsschot een jaar later zou schrijven : «De echo van uw stem wordt door geen schot gesmoord». Meest einisch gelijk had wellicht nog de «Pourquoi Pas» die op een meewarige toon schreef dat de oude man de prijs moest betalen voor het feit dat het Vlaanderen van na 1945 «zwaar liep van tricolore». Willem Elsschot schreef dit bijbelvers uit het boek Job boven zijn Bormsgezicht : «Al uw vrienden hebben u vergeten». Voor Borms en de andere zwaar getroffen moet dit inderdaad de pijnlijkste tragedie zijn geweest.

Zij werden opgehangen, schijnbaar met de stille goedkeuring van dat zelfde volk waarvoor zij zich gans hun leven hadden ingezet. Zelfs in het toen al half onder de kommunistische knoet liggende Slovakije braken na 1945 stakingen uit toen de Praagse regering monseigneur Tiso deed halsrechten, die onder de oorlog president was geweest van het Slowakije dat zijn onafhankelijkheid had uitgeroepen.

terugblik

Die pijnlijke stilte rond Borms, vroeger reeds verbroken in de bewuste nationalistische pers, klaart verder op. Heel wat kranten en weekbladen, sommige zelfs zeer ruim, herdachten dezer dagen het fusillieren van dr. Borms.

We kunnen slechts even meewarig glimlachen als we van reporter Gaston Claes (Gazet van Antwerpen) moeten vernemen dat hij

pogde de mening over Borms te krijgen van acht «gematigde flaminganten» en dat vijf van hen niet hebben durven antwoorden... Jawel, in 1971! Er zijn inderdaad doden die een levend verwijt zijn. Van Marnix Gijsen gaven we vorige week de vlijmscherpe uitspraak. Bij Van Elslande bleven het vooral wat hoofdschuddende bedenkingen tegen de doodstraf in het algemeen. Positief was de liberale mr. René Victor, zij het met de inmiddels stereotiep geworden uitdrukking over Borms erbij «hij was geen politiek realist».

meer dan politiek

Tegenover die steeds herhaalde doodoener willen we toch enkele bedenkingen stellen. Zeer vroeg reeds hebben historici van elke pluimage moeten toegeven dat de Bormsverkiezing een forse stroomversnelling heeft betekend in de Vlaamse beweging. De schok en de schrik leidde tot het fameuze «il faut que la Flandre se sente aimée». Dat Vlaanderen, dat plots moest bemind worden, had België de grootste schrik sinds 1830 bezorgd. Wat jarenlang hooghartig was afgewezen door de heersers, werd plots mogelijk. De Van Cauwelaerten en Huysman-

sen kregen er zaken door die hun argumenteren en smeken voorheen nooit had kunnen afdwingen : de vernederlandsing van de Gentse universiteit, de homogeniteit van het Vlaamse gebied, de vervlaamsing van het middelbaar onderwijs. Wat men tientallen jaren had afbedeld kwam er nu zeer snel door de slag op de tafel die de Bormsverkiezing was. We laten de discussies over wie «de zet» deed om Borms in 1928 als gevangene op de fronterslijst te zetten, voor wat ze waard zijn. De «zet» ware onmogelijk geweest was er geen Borms geweest die reeds in 1923 aan minister van Justitie Van der Velde weigerde zijn vrijlating te tekenen «onder voorwaarde». Borms wilde vrij zijn om opnieuw te kunnen beginnen. Om de stroombedding van het Vlaams radikaal bewustzijn te helpen uitdiepen en hij beschouwde dit als de enige waarborg voor een gezonde loop van de Vlaamse beweging.

Het werd dan ook «10 jaar in de Belgische kerker». Dit, samen met zijn inderdaad zeldzaam hoog menselijk formaat, maakte van Borms een figuur die tot de verbeelding sprak, ook buiten de rangen van de Vlaamse nationalist. Dergelijke figuren raken het hart van de massa. Ook Che Guevara en Camillo Torrès zondigden tegen de regels van de degelijke guerrillahandleidingen, maar hun persoon en leven zullen tot de mensen van Zuid-Amerika blijven spreken in de verdere bevrijdingsstrijd van de verontrecht in die landen. Met een geloof dat bergen deed verzetten had dr. Borms zich zondag na zondag en avonden in de week ingezet tijdens de jaren vóór 1914. «Hij maakte indruk op zijn toehoorders omdat ze voelden dat die man het meende. Geen enkele Vlaming heeft zich in die jaren meer ingespannen, meer geofferd voor het Nederlandstalig hoger onderwijs dan Gust Borms. Heeft men dat misschien vergeten in Vlaanderen!» schreef Nest Claes in zijn boek «Voordrachtgevers zijn avondtuurs».

Dat hopen tegen alle hoop, dat onberekend zich inzetten voor een groter avontuur dan dit van «de politieke mogelijkheden» heeft Borms tot wegbereider gemaakt voor dingen die schijnbaar onmogelijk waren. Hij en zijn medestanders hebben gewerkt in de meest ondankbare omstandigheden, bij een nog half analfabetenvolk, met archaische verplaatsingsmiddelen. Dat ook verdient een eresaluut. En hoe de «daad» ook op het ogenblik werd beoordeeld, de vernederlandsing van Gent tijdens de eerste wereldoorlog door de activisten, heeft getoond dat het mogelijk was «de flamandiser une université flamande», wat volgens de beruchte kardinaal Mercier een misdaad tegen de geest was.

de zelfstandigheidsgedachte

Verder reikt de blijvende betekenis van dr. Borms en zijn generatie. Sommigen hebben gejamerd dat door de schuld van de activisten de eendracht die zagezegd bestond in de Vlaamse beweging vóór 1914 te loor ging. De radikaliserende die het activistisch avontuur heeft meegebracht, aangevuld en uitgedragen door de teruggekeerde frontsoldaten, heeft eens en voor goed «het ferment van de Vlaamse zelfstandigheidsgedachte bij ons volk uitgezaaid» (Jef Simons in zijn boek «Eer Vlaanderen vergaat»). Toen werd de Vlaamse beweging ernst. Toen begon slechts politiek het effect van de heilzame schrik op de Belgische heersers. Op de uitdragers van deze gedachte is België zich gaan wreken, en blijft het zich wreken, bij elke gelegenheid.

Het is slechts in de mate dat de Vlamingen deze zelfstandigheidsgedachte als leidmotief voor hun strijd zullen nemen dat blijvende resultaten kunnen behaald, volkse structuren opgebouwd en eerloze compromissen niet als basis van onderhandeling moeten dienen. België heeft dat beter gezien dan vele Vlamingen zelf. Daarom heeft het zich zo waanzinnig gewroken op de exponenten van deze zelfstandigheidsgedachte. Daarom moest de oude Borms worden vermoord. Daarom mag de Vlaamse beweging ook nooit ontwapenen vóór die zelfstandigheid is bereikt, die wij zelf vrij zullen kiezen. Op die dag zal, zoals Willem Elsschot het in zijn Bormsgezicht voorspelde, het volgende gebeuren :

«Wat van U resteert wordt eenmaal naar de wet van Vlaanderen eergevoel met staatsie bijgezet.

Voorop de kardinaal, gedost in vol ornaat, herzegend en verkist wordt gij zijn kameraad. Hij zal na 't eersalvo liturgisch henegaan, en zo heeft dan het land postuum zijn plicht gedaan.»

De dag dat kardinalen, opportunistisch als altijd, in België die houding moeten aannemen tegenover de nagedachtenis van dr. Borms «zal dit het teken zijn dat de Vlaamse vrijheid is verworven» om het een beetje evangelisch te zeggen in deze Paasdagen, die ons eraan herinneren dat ook na de meest ontterende dood een glorierijke verrijzenis volgt voor de rechtvaardige.

walter luyten.

Dr. Borms, samen met Cyriel Verschaeve en dienstweigeraar Joris De Leeuw. Drie Vlamingen die in verschillende omstandigheden door het Belgisch repressiegerecht werden veroordeeld. Op hun generaties is het woord toepasselijk «dat voor elke Vlaamse rebel, die voor een rechtbank werd gebracht, naast hem de Belgische staat zou moeten terechtstaan met zijn geschiedenis van meer dan 100 jaar verdrukking en dan als hoofdschuldige voor deze rebellie».

een vervloekte naam

Vele oude Belgen zullen sidderen dezer dagen. Want de «onnoemelijke» Borms wordt links en rechts dan toch vernoemd. Wij hebben voor heel echt volgend verhaal van Belgisch operettepatriotisme horen vertellen. Bij de mobilisatie in 1939 stelde een Klein-Brabander, Borms genaamd, vast dat zijn klasgenoten-medemilitieus een aantal bevorderingen hadden gekregen in de jaren tussen legerdienst en mobilisatie. Hij niet. De brave man, van CVP-huize en geen familie van Borms, deed navragen waarom. Antwoord van uit het ministerie van Landsverdediging : «Spijtig, maar iemand met zo'n naam kon geen graad verleend worden in het Belgisch leger». Na protest en dreiging met politieke stappen werd de zaak terug onderzocht. Resultaat : de vaderlandse oppergoden stelden vast dat de betrokken Borms inderdaad recht had op die bevordering en daarom, als bijzondere gunst..., gratis zijn naam mocht laten veranderen!

Op donderdag 15 april jl. organiseerde de Volksunie een persconferentie te Hasselt, waarop zij haar standpunt bekend maakte m.b.t. het wetsontwerp op het Universitair Centrum Limburg, wetsontwerp dat na het Paasreces door de Kamer zal worden behandeld.

Bij gelegenheid van deze persconferentie werd de vrees geuit, dat dit wetsontwerp, indien het niet zou worden geamendeerd, een flop zal worden voor de Limburgse en Vlaamse gemeenschap.

Hiernavolgend ben ik zo vrij, ten behoeve van al de lezers van «Wij», uiteen te zetten, waarop deze vrees is gesteund.

De actie voor een universitaire instelling in de provincie Limburg nam een aanvang in het begin der zestiger jaren. Het heeft aldus ongeveer één decennium geduurd, alvorens er, zij het in een beperkte mate — doch hierover straks meer — aan een vrij eenparige eis van de Limburgse bevolking tegemoet werd gekomen. Dit ondanks het feit dat men vanaf het begin ernstige en afdoende argumenten heeft weten aan te voeren.

volksvertegenwoordiger evrard raskin

afdoende argumenten

Het weze mij toegelaten deze argumenten nog eens in grote trekken te hernemen. Om een reden, die straks duidelijk zal worden, wil ik hierbij uitgaan van documenten en verklaringen, die afkomstig zijn van personen, van wie men niet kan zeggen dat zij tot een of andere zogenaamde extremistische groep behoren of dat zij geen politieke verantwoordelijkheid zouden dragen.

Eerste argument : de provincie Limburg kent een bijzonder grote achterstand inzake deelname aan het universitair onderwijs. Terzake kan verhoging van de studiebeurzen een gunstige invloed hebben. Niettemin blijft het een middel, dat slechts op een min of meer lange afstand effect sorteert en dat bovendien geen oplossing biedt voor een euvel van psychologische aard, algemeen drempelvrees genoemd.

Tweede argument : de provincie Limburg heeft af te rekenen met ernstige problemen van economische aard. Reconversie en expansie worden bevorderd door de oprichting van een universitaire instelling. Immers, de aanwezigheid van geschoold personeel en de resultaten, voortspruitend uit wetenschappelijk onderzoek, zijn belangrijke

factoren bij de vestiging van nieuwe industrie. Bovendien biedt de inplanting van een universitaire instelling werkgelegenheid voor een groot aantal arbeiders, technici, bedienden en geleerden.

Derde argument : de medische verzorging in Limburg laat veel te wensen over. Dit omdat een aantal hooggespecialiseerde gezondheidsdiensten niet voorhanden zijn. Zulks kan worden tegengegaan door het tot stand brengen van een medische faculteit, waarvoor de specifieke vereisten voorhanden zijn, namelijk een voldoende beddenbestand en een bevolking, die de ziektegevallen kan leveren, nodig bij de opleiding in diverse specialiteiten.

Vierde argument : de bestaande universitaire instellingen zijn overbelast. Hier komt bij dat het aantal studenten in de eerstvolgende jaren in een aanzienlijke mate zal toenemen. Het ligt dan ook voor de hand, dat men overgaat tot spreiding, zeker naar die streken, waar om bepaalde redenen een dringende behoefte aan een dergelijke instelling bestaat.

Vijfde en laatste argument : het universitair onderwijs dient dringend te worden vernieuwd. Dit in tal van opzichten. Anderzijds is het zo dat de bestaande instellingen het minst geschikt

wordt het universitair centrum limburg een flop?

zijn om op dit vlak afdoend werk te leveren. Het is dan ook aangewezen, dat dit zou gebeuren in nieuwe instellingen, die niet belast zijn door een bepaald verleden en die geenszins geremd worden door de druk van de bestaande structuren.

Wat dit laatste betreft — ik bedoel de onderwijsvernieuwing — was men het er over eens, zeker vanaf 1967, dat er aan bepaalde voorwaarden moest worden voldaan. Mag ik in dit verband een zinsnede citeren uit een rede, die gouverneur Roppe enkel jaren geleden voor de Limburgse provincieraad heeft gehouden? Sprekend over een toekomstige universitaire instelling zegde de heer Roppe letterlijk het volgende :

« Zowel met het oog op een degelijk wetenschappelijk onderwijs als wegens financiële redenen zal zij noodzakelijk beperkt zijn; toch — en dit is van zeer groot belang — dient zij zo opgevat te worden dat zij én horizontaal én vertikaal een evenwichtige structuur vertoont. Zij mag in geen geval ingekrompen worden; een instelling waarin uitsluitend kandidatuuropleiding voorzien is of die slechts een alleenstaande discipline omvat, zal gedurende geruime tijd, zo niet bestendig, een minderwaardigheid in zich dragen ».

het voorstel roppe

Het is duidelijk, dat de argumenten, die ik zo juist heb opgesomd, afdoende zijn. Niettemin heeft het tien jaar geduurd alvorens er iets tot stand is gekomen. Natuurlijk hoeft dit in deze staat geen verwondering te wekken, temeer als men weet, dat de Limburgers tot voor enkele jaren zelf erg verdeeld waren over de vorm van de instelling, die zij allen tot stand wensten te zien komen.

Op 20 oktober 1967 hield gouverneur Roppe een belangrijke toespraak in de Limburgse provincieraad. Volgens de gouverneur moet een universitaire instelling in Limburg aan verschillende voorwaarden voldoen. Zo dient zij o.m. vertikaal, pluralistisch en in samenwerking met Nederlands Limburg te worden uitgebouwd.

Het voorstel van de heer Roppe verkreeg vrij snel de goedkeuring van de Limburgse politieke partijen. Dit omdat hier een concept betrof, dat door allen kon of moest worden aangenomen.

In tegenstelling met bepaalde andere partijen heeft de Volksunie haar houding bij deze gelegenheid niet moeten herzien. Van in den beginne heeft zij zich uitgesproken voor een Inter-Limburgse, pluralistisch en vertikaal uitgebouwde universiteit. Reeds bij de bespreking van de wet van 9 maart 1965 op

de universitaire expansie nam de Volksunie stelling tegen het systeem van spreiding der kandidaturen. Dit bij monde van senator *Roosens* en de volksvertegenwoordigers *Van der Elst* en *Mattheyssens*. Deze laatste verklaarde bovendien het volgende : « Om de jeugd van Limburg universitair onderwijs te geven, staan wij de oprichting voor van een Belgisch-Nederlandse universiteit ». Deze verklaring werd overigens bevestigd door het Partijcongres van 8 en 9 april 1967, dat daarenboven vroeg, dat een dergelijke universiteit pluralistisch zou worden ingericht. Wat betreft dit laatste wil ik tenslotte nog vermelden, dat de Volksunie reeds lang vóór 1965 voorstander was van niet-verzuild hoger onderwijs, hetgeen o.m. duidelijk blijkt uit het feit, dat toen in 1958 de idee ontstond te Antwerpen een universiteit op te richten, de Volksunie zich vanaf het eerste ogenblik voor deze formule heeft uitgesproken.

Ik meen niet dat het nodig is uiteen te zetten, waarom wij vanaf den beginne voorstander zijn geweest van een pluralistische instelling, die vertikaal is opgevat. Terzake moeten wij enkel maar verwijzen naar wat de Limburgse gouverneur dienaangaande in zijn hogervermelde rede heeft verklaard. Wat echter betreft het Inter-Limburgse karakter kan het misschien nuttig zijn nog eens te wijzen op de motieven, die ons bij deze stellingname hebben geïnspireerd, temeer omdat ik terzake een amendement heb ingediend.

een inter-limburgse universiteit I

Ons eerste motief is het volgende : samenwerking tussen de beide Limburgse biedt zekerheid én wat betreft kwaliteit én wat betreft mentaliteit.

Het is opvallend dat men buiten Limburg niet zelden op een grote terughoudendheid botst, wat betreft een universitair centrum in onze provincie. Afgezien van bepaalde politieke motieven en van niet te miskennen vooroordelen, kan deze houding worden verklaard door het feit, dat men geen al te groot vertrouwen heeft in de mogelijkheden en de bedoelingen van de Limburgers; men meent, dat er onvoldoende intellect voorhanden is om een universitaire instelling op een aangepaste wijze te laten functioneren en dat men al te gauw bereid is zich tevreden te stellen met wat zich op plaatselijk vlak als dusdanig manifesteert; tevens wordt gevreesd dat het opzet van het Limburgs streven in grote mate is geïnspireerd door een verregaand particularisme, met alle nadelige gevolgen, die hiervan het resultaat kunnen zijn.

Persoonlijk meen ik te moeten verklaren dat de Limburgse gemeenschap zich in het verleden dikwijls heeft be-

zondigd aan een bepaalde vorm van wetenschappelijk dilettantisme en aan een overtrokken streekgevoelen. Wat betreft dit laatste, kan ik er mij, als Limburger, geenszins over verheugen, dat velen van mijn streekgenoten enkel maar belangstelling hebben voor wat er gebeurt of moet gebeuren in de eigen gouw. Naar mijn mening is dit overigens een der voornaamste redenen, waarom wij elders zo weinig au sérieux worden genomen, telkens wanneer wij het hebben over onze eigen noden en problemen.

Van Volksunie-zijde is men zich hiervan zeer goed bewust. Hoewel de Economische Hogeschool, die te Hasselt in 1968 werd opgericht, geenszins mank gaat aan het zojuist vermeld euvel, menen wij toch, dat terzake de grootste voorzichtigheid aan de dag moet worden gelegd. Daarom ons voorstel om samen te werken met Nederlands Limburg, een provincie, die weliswaar ook nog niet volledig is geëmancipeerd, maar die anderzijds toch door haar nauwe integratie in het Nederlands staatsverband, heel wat hulp, steun en inspiratie aan de inwoners van Belgisch Limburg kan verschaffen.

De twee andere motieven, waarom wij een Inter-Limburgse universiteit genegen zijn, behoeven minder uitleg en verrechtvaardiging. Ik beperk er mij dan ook toe deze motieven enkel te ver-

1. Wij zijn voorstanders van de culturele integratie tussen Vlaanderen en Nederland, integratie, die in een belangrijke mate zou worden gestimuleerd, indien ooit een Belgisch-Nederlandse universitaire instelling tot stand zou komen.

2. Binnen het kader van het eenmakingsproces dat zich momenteel in West-Europa — zij het met horten en stoten — voltrekt, menen wij dat de planning van het onderwijs meer en meer dient te gebeuren binnen het kader van culturele entiteiten en niet binnen het kader van voorbijgestreefde staatsstructuren.

het voorstel van de regering

Laten we nu nagaan in welke mate het wetsontwerp, dat ons ter goedkeuring werd voorgelegd tegemoet komt aan hetgeen men er normalerwijze van mocht verwachten.

Samenvattend men ik te mogen zeggen dat het voorgelegde project de creatie beoogt van een universitaire instelling, die zich beperkt tot kandidaturen

in wetenschappen en geneeskunde, die in haar bestuursvorm weliswaar sui generis is, doch anderzijds niet volledig beantwoordt aan wat onder een pluralistische instelling wordt verstaan, die wat betreft haar opbouw een kopie is van het klassieke type en die tenslotte in geen enkele mate tegemoet komt aan de idee der transnationaliteit.

Het feit dat de nieuwe instelling enkel bestaat uit kandidaturen in de wetenschappen en de geneeskunde is volledig in strijd met het initiale doel, dat de initiatiefnemers heeft bezielde. Hoe immers kan een dergelijke instelling een rol spelen bij economische heropstanding en ontwikkeling? En op welke wijze kan zij een bijdrage leveren tot een meer aangepaste medische verzorging? Het zijn toch niet de kandidaatstudenten, die terzake enige prestatie kunnen leveren.

Het enige dat aldus wordt bereikt is dat de deelname aan het universitair onderwijs zal toenemen en dat de bestaande universiteiten een zekere ontlasting zullen kennen, hoewel men zich dienaangaande toch ook niet te veel illusies moet maken. Immers, doordat de studenten na hun kandidaatstudie toch elders terecht moeten komen, is het gevaar niet denkbeeldig, dat het alleen de kinderen van de economisch-zwakken

zullen zijn, die het Hasselts centrum zullen bevolken. Terzake ben ik zo vrij nogmaals te citeren, wat gouverneur Roppe in dit verband heeft verklaard :

« Een instelling, waarin uitsluitend kandidatuuropleiding is voorzien of die slechts een alleenstaande discipline omvat, zal gedurende geruime tijd, zo niet bestendig, — en nu komt het — een minderwaardigheid in zich dragen ». In dit verband vraag ik mij bovendien af, waarom de Economische Hogeschool niet in het nieuwe centrum wordt geïntegreerd.

wat met de economische hogeschool ?

De Economische Hogeschool te Hasselt werd steeds door haar oprichters evenals door de professoren en de studenten als het vertrekpunt van het Universitair Centrum Limburg opgevat.

De vereniging voor Wetenschappelijk Onderwijs in Limburg heeft bovendien altijd aangedrongen opdat de Economische Hogeschool een universitair statuut zou krijgen. Talloze redenen pleiten hiervoor.

Niettemin komt het wetsontwerp houdende de oprichting en de werking van het Universitair Centrum Limburg hieraan niet tegemoet; de Economische Hogeschool zal niet worden geïntegreerd.

Het is een drogreden te beweren dat de wet van 7 juli 1970 terzake een oplossing heeft gebracht.

De vraag stelt zich dan ook welke de ware achtergronden van dit alles zijn.

Wat er ook van zij, de Volksunie heeft haar verantwoordelijkheid opgenomen en een amendement ingediend dat tegemoet komt aan een eenparige wens van gans de Limburgse bevolking.

verdere kritiek

Wat betreft de bestuursvorm van de nieuwe instelling zal ik mij van kritiek onthouden. Niet omdat de voorgestelde regeling ons bevredigt, maar wel omdat wij terzake hebben kunnen bereiken, dat een aanvankelijke regeling, die wij geenszins konden aanvaarden, in een zekere mate werd verbeterd, bij welke gelegenheid wij er ons toe hebben verbonden de tot stand gekomen consensus niet te zullen doorbreken.

Ik kom nu bij de opbouw, die ik zo juist een kopie van het klassieke type heb genoemd. En dit terecht. Immers, men is niet afgegaan van de oude indelingsvorm : faculteiten. Dit betekent dat er alleen maar volgens het oude schema en binnen bepaalde grenzen kan worden geëxperimenteerd, waarbij dan nog een andere belemmering komt, namelijk het feit dat men zich, wegens het niet voorhanden zijn van volledige studierichtingen, op de bestaande instellingen dient te oriënteren.

Terecht schreef de universitaire specialist van « De Standaard » op 2 maart jl. dat men « van het huidige centrum en de toekomstige universiteit te Hasselt een bijzonder traditionele instelling zal maken, die goed zal gelijken op al de rest ». En hij gaat verder als volgt : « Er is nagenoeg geen ruimte meer om te experimenteren. Die experimentele marge bestaat al evenmin voor het onderwijs. Aangezien het UCL alleen kandidaatsdiploma's mag afleveren, moet het zich afstemmen op de 2de cyclus van de grote universiteiten. Ver-

nieuwing in programma's, methoden en didactiek worden dan wel bijzonder moeilijk ».

Ook wat betreft de samenwerking met Nederlands Limburg biedt het voorgestelde project bijzonder weinig. Een nogal vage verklaring, door de heer Minister in de commissie afgelegd, is m.i. onvoldoende.

Ik ben er mij volkomen van bewust dat de uitbouw van een transnationale instelling diverse problemen stelt, zo o.m. inzake coördinatie tussen de verschillende onderwijsorganisaties, inzake het juridisch statuut van de instelling en inzake de verdeling van de financiële implicaties.

Toch had ik het op prijs gesteld, indien er iets meer goede wil aanwezig ware geweest om op dit vlak tot enige vooruitgang te komen. En zo men mij zegt, dat er van Nederlandse zijde geen bereidheid aanwezig is — hetgeen ik uiteraard niet kan controleren — dan vraag ik mij af, hoe men binnen het kader van het Europees integratieproces, tot meer eenheid en samenwerking op gans het vlak van het onderwijs zal kunnen komen. Ik meen, dat wij in een min of meer nabije toekomst toch eens zullen moeten tonen of wij samenwerken, ja of neen. En zo dit waar is, dan kan terecht de vraag gesteld worden, waarom, nu zich een mooie gelegenheid heeft geboden, niet een eerste doch beslissende inspanning werd geleverd.

besluit

Wij kunnen ons niet van de indruk ontdoen dat het Universitair Centrum Limburg wederom een kwestie van geven en nemen is geweest. Zulks blijkt duidelijk uit de bestuursvorm, die men ons voorstelt goed te keuren maar waarover ik eerlijkheidshalve niet meer zal zeggen. Zulks blijkt eveneens uit het feit dat men de Economische Hogeschool te Hasselt uit het project heeft weggelaten en voornamelijk uit het feit, dat men van geen licenties en doctoraten heeft willen weten.

Wat betreft dit laatste is het toch opvallend, dat men bij de jongste wet op de universitaire expansie werkelijk met licenties en doctoraten heeft gesmeten, voornamelijk dan in het Zuiden van het land. Dit terwijl de Vlaamse achterstand, en dan in hoofdzaak nog in Limburg, zeker wat betreft de tweede en derde cyclus, nog altijd bijzonder grote afmetingen heeft. Nog meer opvallend is, dat de provincies, die met kandidaturen tevreden moeten zijn, namelijk West-Vlaanderen en Limburg, precies deze zijn, waar een bepaalde universiteit, die ik niet zal noemen, traditioneel een groot deel van haar studenten recruteert, hetgeen dan voor die universiteit de mogelijkheid biedt om het selectiewerk elders te laten verrichten, terwijl de aflevering van diploma's en de research in handen wordt gehouden.

Het is dan ook duidelijk, waarom wij het nodig achten, dat dit ontwerp zou worden geamendeerd.

O.i. kan de oprichting van het Universitair Centrum Limburg slecht in een beperkte mate tegemoet komen aan de doeleinden, die zijn promotors altijd hebben nagestreefd.

Moest men onze amendementen niet aanvaarden, dan meen ik, dat de Vlaamse en Limburgse gemeenschap voor de zoveelste keer stiefmoederlijk werd behandeld.

e. raskin,
volksvertegenwoordiger.

zullen zij nog lang moeten wachten ?

tussen laos en calley

(Argos) Twee recente gebeurtenissen hebben de oorlogsmoeheid van vele Amerikanen nog aangescherpt: de Zuidvietnamese «onderneming» tegen Laos en de veroordeling van luitenant William Calley, de «man» van My Lai. Telkens hebben de «valken» zware slagen moeten inkasieren. Zij immers hebben het hardst geroepen maar denk nu niet dat hun luidruchtig misbaar de Amerikaanse oorlogsinspanning in Indochina zal intensifiëren. Het tegendeel is waar want vele voorstanders van de harde richting hebben nu prompt op een meer pacifistische koers overgeschakeld. Dit geldt alvast voor John Flynt, een democratisch volksvertegenwoordiger uit Georgia. De man heeft al publiekelijk bekend dat het niet met zijn geweten strookt vandaag nog langer een oorlog te steunen die door 's lands meerderheid wordt afgekeurd en die de regering niet wil «winnen» maar evenmin wil verliezen. Met die stroming van oorlogsmoeheid heeft Nixon rekening moeten houden toen hij tien dagen geleden zijn tv-toespraak hield over de oorlog in Vietnam. Mr. President heeft dit groeiend pacifisme weliswaar niet afgekeurd maar zoals zo vaak in het verleden was zijn uiteenzetting van een haast onbegrijpelijke ambiguïteit.

De president gaf toe dat de Zuidvietnamese bondgenoot in Zuid-Laos «zware verliezen» heeft geleden maar hij beweert dat Hanoi nog duurder heeft betaald. En toen begon zijn litanie van beloften: nog voor 1 december 1971 worden 100.000 Amerikanen uit Zuid-Vietnam weggetrokken; tegen die datum zullen daar hooguit nog 184.000 GI's verblijven. Met andere woorden: het Amerikaanse aandeel in het Indochinees konflikt loopt op zijn einde; door de operatie Lom Son 719 (invasie in Laos) werd de Ho Tsjie Min-route gedecimeerd; de recente onderneming tegen de Pathet Lao is nuttig geweest voor de Vietnamisering; die Vietnamisering mag nu in alle opzichten geslaagd heten... Toch was de president niet scheutig met verklaringen omtrent de uiterste en definitieve tijdslijmieten voor de Amerikaanse aanwezigheid. Loslippigheid omtrent die datum zou, zo meende hij, alleen de oogmerken van de vijand dienen. Motivering: vele Amerikaanse krijgsgevangenen wachten nog op repatriëring, het Amerikaanse leger moet daar tot de laatste dag toe vrij en ongestoord kunnen opereren en om redenen van politieke decency mogen wij, zo stelde Nixon, onze bondgenoot niet abrupt in de steek laten.

geheimdoener nixon

Die verklaringen hebben alleen de ultra's bevredigd. Demokraten en verzetsgroepen liepen al hard van stapel tegen Nixon's «geheimdoenerij». Ook vele republiken die op nog drastischer terugtrekken hadden aangedrongen achtten zich bedrogen. Het meest verwonderd was de Amerikaanse krantenlezer. Mr. president had hem daar een reeks «successen» voorgeschoteld van een operatie die twee weken lang als een overhaaste en roemloze aftocht was beschreven. Had die krantenlezer soms niet gelezen dat in die onderneming tegen Laos volgens officiële cijfers toch 1.445 Zuid-Viet-

namezen en 67 Amerikaanse piloten waren gesneuveld en 107 Amerikaanse helikopters waren neergeschoten? En hadden neutrale journalisten hem niet verteld dat de Ho Tsjie Min-weg alweer voor het grootste deel in gebruik genomen was? De publieke opinie reageerde dan ook sceptisch op het zegebulletin van Nixon en zij wil maar in vrede geloven nadat de laatste GI uit Indochina vertrokken is.

Het meest ontgoocheld waren de demokraten: Muskie (Maine), Kennedy (Massachusetts), McGovern (Dakota), Hughes (Iowa), allen kandidaten voor het presidentschap en die niets onverlet laten om president Nixon het leven zuur te maken. De anti-oorlogstrend van die lieden wordt nog gevoelig versterkt door de omstandigheid dat nu niet langer een demokraat maar een republikein in de presidentiële zetel zit. Sixtus Muskie klopte al rouwmoedig op de borst omdat hij onder president Johnson achter de oorlog in Vietnam had gestaan, oudstrijders en vredesorganisaties staan al klaar om weer eens in forse marsjen naar het kapitaal te stappen. Na een toespraak die «een stap naar de vrede» moet zijn is de beroering dus groter dan ooit. Ook een president kan blijkbaar niet straffeloos tot nieuwsgierigheid opwekken... wanneer hij die achteraf niet bevredigt. Nixon had maar beter toegeven dat de uiterste en definitieve tijdslijmieten van de Amerikaanse aanwezigheid in Indochina zal afhangen van de presidentsverkiezingen die in oktober e.k. te Saigon moeten plaats hebben en (of) van de militaire situatie bij het begin van het droogteseizoen, of van andere internationale verwickelingen zoals bv. de konfliktsituatie in het Nabije Oosten... Bovendien antwoorde hij niet op doordringende vragen van Muskie en Kennedy naar de grondwettelijkheid van de Amerikaanse oorlogvoering in Zuid-Oost-Azië: als die oorlog begon zonder voorafgaandelijke goedkeuring van het kongres, dan kan hij alleen maar on-

grondwettig voortgezet worden, tenzij het kongres zich nu voor of tegen de oorlog uitspreekt, waardoor voor het forum van de openbare mening een grens zou getrokken worden tussen Valken en Duiven.

financiële weerslag

Er zijn in die toespraak van Nixon nog meer onopgehelderde elementen. Is die oorlog ten slotte niet afhankelijk van de Amerikaanse begroting? Er is daar in de VSA niet alleen inflatie bezig maar er is ook een kronisch tekort op de begrotingsbalans. De Amerikaanse dollar kon op de duur wel het belangrijkste oorlogsslachtoffer worden. De financiële weerslag van de oorlog heeft Nixon compleet veronachtzaamd. Het Amerikaanse publiek had voorzeker graag vernomen in hoeverre de nieuwe de-eskalatie samenhangt met het participatieplan van Melvin Laird. Dit plan zou een miljard dollar kosten maar Washington is hier naar verluidt nog niet integraal voor gewonnen omdat het een ambtenarij van 8000 man impliceert.

an american tragedy

In Nixon's toespraak was de naam van William Calley blijkbaar taboe. Mr. president gewaagde van My Lai als van een geïsoleerd geval dat schril contrasteert met het onberispelijk gedrag van de GI's en met hun offervardigheid in de... meest belangloze aller oorlogen. Hij verspilde evenwel geen woorden aan de door alle kranten verspreide brief van de militaire procureur van Fort Benning aan zijn president. In die brief poneert procureur Aubrey Daniel dat president Nixon het Amerikaans rechtssysteem heeft afgezwakt door zich zo inopportuun te mengen in een zuiver juridische aangelegenheid.

Met die affaire Calley zit de VSA volop in de American Tragedy, het boek van generaal Telford Taylor. Er zijn inderdaad parallellismen genoeg tussen Neurenberg en Vietnam. Maar er zijn ook erg geprofileerde verschillen. Te Neurenberg stonden immers de «grotten» terecht terwijl Calley (Vietnam) tot de grass-roots behoort, de kleine, beslist niet opwindende middelmaat waarmee de massa zich het liefst identificeert. Nixon heeft de telegrammen niet voorgelezen die twee soorten afzenders hem toestuurden: sommigen willen William Calley graag zien als de-plichtsgetrouwe-soldaat die-eenmaal-faalde maar nu nodig aan te strenge rechters moet ontrukkt worden. De anderen geloofden vast dat in de hier geboden kans om te ontsnappen aan het monster van de kollektieve schuld terwijl meteen de politieke top van haar (onontkombare) verantwoordelijkheid zou bevrijd worden. Voor het overige is die Calley, voor wie een predikant van het Gospel Revival Hour (dat 53 radiostations bedient) nu een miljoen handtekeningen kollekteert, gewoon niet opgewassen tegen de taak die «het lot van de geschiedenis» op zijn schouders heeft geladen. Door een geheimzinnige hang tot heldenverering die de mensen steeds opnieuw op onverklaarbare wijze aangrijpt is een anti-held nu held geworden omdat hij op 16 maart 1968 tenminste 22 burgers heeft vermoord. Alsop, een van 's werelds meest vermaarde journalisten, heeft hem al verdedigd. George Wallace, de segregationistische gouverneur van Alabama is hem daar in Fort Benning de hand komen drukken, in naam van Amerika's patriotten. Ook het patriotisme heeft duistere oorsprongen en wekt irrationele reacties op. Daarom allicht heeft Nixon in zijn jongste toespraak met zoveel virtuositeit de patriotische snaren betokkeld. Maar tegen de presidentsverkiezingen van 1972 is het patriotische hoogtij alweer weggeëbt. Dan zal Nixon de rekening van die patriotische ingeklede beloften aangeboden krijgen. Misschien zal tegen dan blijken dat die beloften niet of maar ten halve haalbaar waren.

Ondoorgrondelijke gastheer Mao.

■ Het hartelijk onthaal van Amerikaanse tafeltennisspelers en vier journalisten (o.w. de AP-korrespondent die 22 jaar geleden uit China werd gewezen) te Peking wordt uitgelegd als een «doel in de Chinees-Amerikaanse betrekkingen». De benoeming van een Chinees diplomaat «van hoge rang» te Ottawa (Canada knoopte onlangs diplomatieke betrekkingen aan met Canada) wordt eveneens uitgelegd als een steeds tegemoetkomender houding van Peking tegenover het Westen.

■ De regering van Ceylon zet vliegtuigen en tanks in tegen de opstandelingen in het gebergte van het binnenland op ca 70 km van Colombo: in acht distrikten van de 22 woedt de rebellie, die zich beroept op het voorbeeld van Che Guevara. De Ceylonese regering vraagt aan Engeland zes helikopters te sturen.

■ Sjeik Moejiboer Rachman zou in handen zijn van de Pakistaanse regering, blijkens een foto waarop hij als gevangene door Westpakistaanse militairen bewaakt wordt. Peking beschuldigt Moskou en Washington van inmenging in de Pakistaanse burgeroorlog, die ondanks de Pakistaanse berichten nog steeds in volle hevigheid woedt, vooral in het Noorden waar de opstandelingen een paar steden zouden veroverd hebben. Pakistan beschuldigt India van inmenging na botsing tussen Westpakistaanse en Indiase troepen. Delhi verwerpt deze beschuldiging en betoogt dat de Pakistaanse troepen zich reeds herhaaldelijk schuldig maakten aan grensschendingen. In Oost-Pakistand wordt een voorlopige regering van «Bengal Desh» (Bengaalse Natie) opgericht met Rachman als president.

■ Na bemiddeling van Syrië wordt een bestand gesloten tussen de Palestijnse feddayin en de Jordaanse regering, bestand dat echter dadelijk daarna in Noord-Jordanië geschonden wordt door nieuwe gevechten. Kleine topconferentie (Egypte, Libië, Soedan en Syrië) bestudeert te Kairo de mogelijkheid van een conferentie, gewijd aan het Jordaanse-Palestijnse vraagstuk. Intussen houdt Kairo vast aan de eis, Egyptische troepen op beide oevers van het Suezkanaal te legeren als voorwaarde tot heropening van het kanaal, wat Israël weigert. Generaal Dajan is gunstig gestemd t.a.v. een Kanaalakkkoord op voorwaarde dat Egypte instemt met een staakt het vuren van onbepaalde duur.

deze week

in de wereld

■ In zijn paasboodschap betreurt de paus het geweld en de morele aftakeling in de wereld «hoewel deze ondanks alles voortuitgaat».

■ Russen van plan te Marsa Matroe (Egypte) een eigen haven voor hun Middellandse Zee-vloot te bouwen. Hardnekkige geruchten over een Russische luchtbrug ter versterking van het Egyptische luchtwapen.

■ Japanse liberale regeringspartij bij gouverneursverkiezingen te Tokio en Osaka verslagen.

■ Twintigjarig lid van de NPD, die zinnens was een aanslag op president Heinemann te plegen, te Bonn aangehouden.

■ Zuidslavisch protest tegen «gunstbehandeling der Oustasjies» in Zweden, na de moordaanslag op Zuidslavisch ambassadeur.

■ Oproer in overbevolkt tuchthuis van Turijn.

■ Verscheidene tientallen dienstweigeraars uit 7 landen bezetten grensbrug tussen Spanje en Frankrijk. De Spaanse betogers worden aangehouden, de anderen teruggedreven.

■ «Bescheiden zuivering» onder de leden van de KP in de Sovjet-Unie. Na het 24ste partijkongres wordt algemeen aanvaard dat de positie van partijleider Breznev aanzienlijk is versterkt.

■ Noordvietnamees vaartuij aan de kust van het schiereiland Ka Mau (uiterste zuiden van Zuid-Vietnam) door de Amerikaanse vloot gekelderd. Vice-president Ky zet de kieskampanje in, tegen president Thieu, welke rivaliteit ten gunste van de derde man, generaal Minh zou kunnen uitvallen.

■ Rellen te Belfast tijdens het paasweekend: verscheidene gewonden w.o. zes Britse soldaten.

(Argos) In maart hebben de kranten gewag gemaakt van een mislukte politieke staatsgreep in Italië. De man die volgens de politie (en ook volgens zijn aanhangers van het Nationale Front) verantwoordelijk was voor de Coup heet prins Junio Valerio Borghese (62), afstammeling van een adellijk Romeins geslacht dat ooit een paus heeft voortgebracht; paus Paulus V, zo leert het Vatikaans archief, was ene Camillo Borghese.

De prins heeft een gezicht dat alleen in Italië voorkomt. Het behoort aan mensen die nog eerlijk en welwillend verbaasd kunnen zijn over de onwetendheid van hun evennaaste. Karakterologisch ligt Borghese dus ergens tussen hoogmoed en ijdelheid: opgeblazen, hooghartig en verwaand. Zijn broer Flavio, grootgrondbezitter in Sicilië, meent dat Junio Valerio een onbesuisde Draufgänger is, maar de leiders van het MSI (neofascistisch) omschrijven hem als een held, een oorlogsheld. En Junio Valerio heeft nooit laten blijken dat hij met die kwalificering niet akkoord zou gaan.

prins borghese

Voor zijn heldhaftig gedrag op zee (WO II) heeft Junio Valerio Borghese heel wat lauweren geoogst: hij voerde bevel over een (weliswaar mislukte) kommando-aanval tegen Gibraltar (1941) en ter hoogte van Kreta en Alexandria bracht hij twee Britse slagschepen tot zinken. Maar vooral om zijn onwankelbare trouw aan de Duce zal zijn naam kalligrafisch in de fascistische annalen geboekstaafd blijven. Ook toen Benito in 1943, na zijn bevrijding door Otto Skorzeny, aan het hoofd was gaan staan van een geruchtmakende maar holle « socialistische » republiek, vond hij steun bij de blauwbloedige condotier die met 1300 marinesoldaten de schuilplaatsen van zijn leider kwam beschermen. De voortvarendheid waarmee Borghese zijn hondse trouw wilde bevestigen was zelfs hinderlijk voor de Duce zodat de impulsieve prins vaak genoeg kamerarrest kreeg. Die Junio Valerio was ook een onhandelbare kerel die nergens persona grata was. Ook niet bij de Duitsers. De prins weigerde immers naar het Oostfront te vertrekken, en naar het ervaren oordeel van Heinrich Himmler himself was hij een gevaarlijke klant die nodig moest geschaduw worden.

De waarheid is dat Junio Valerio het daar in de buurt van Brescia ontzettend bont maakte: om de haverklap ging hij over tot lukrake arrestaties van anti-fascistische partizanen die dan door zijn marinekommando neergeschoten werden. Die misdadige soldateska van Borghese was ook erg belust op de have van schamele boeren die na grondig uitschudden naar Duitsland werden gedeporteerd. M.a.w. adellijke Junio Valerio werd zowat de schrik van Brescia: bij het horen van zijn naam sloegen vrome boeren een kruisteken en

kinderen gingen schuilen achter moeders rokken. Men mocht dus aannemen dat de terrorist na de vijandelijkheden zijn gerechte straf niet zou ontlopen. Maar dit leek al gauw een grove misrekening: nog in 1945 vond de prins onderkomen in het ministerie van Marine. Daar werd hij trouwens een jaar later gearresteerd, maar zijn proces werd zo vaak verdaagd tot alle gevaar voor doodstraf geweken was. Toen hij dan toch veroordeeld werd kon Borghese profiteren van de amnestie die de kommunist Togliatti inmiddels al afgekondigd had: van zijn straf-tijd (12 jaar hechtenis) heeft hij precies 27 maanden moeten zitten. Onnodig te zeggen dat Junio Valerio ter zitting zijn image als herrieschopper verzorgde: aldoor bracht hij de Romeinse groet en weidde in Gojaanse beeldevoaties uit over bolsjewistische gruwelen was hierdoor zo geschokt dat hij onmiddellijk zijn vrouw opbelde en verkrachtte. Een griffier om naar haar gezondheid te informeren! Hoe dan ook, het betoog van Borghese miste zijn uitwerking niet op de rechters (het was ook 1949 en volop koude oorlog!): de prins werd vrijgelaten nadat hij beloofd had buiten de politieke controversen te blijven. Maar hij was zo ijdel dat hij al in 1952 het erevoorzitterschap van het neofascistisch MSI aanvaardde.

operette-putsch

De operette-putsch waarvoor Junio Valerio nu door de Italiaanse politiek wordt opgespoord moest eigenlijk doorgaan in de nacht van 7 op 8 dec. jl. In drie trunzalen van de middenstand waren zeshonderd oud-strijders samen-

gekomen om op een teken van de prins naar het ministerie van Binnenlandse Zaken op te rukken. Tot 3.30 u in de ochtend wachtten de veteranen op het startschot van hun Duce maar de prins kwam niet opdagen. Toen de driftkoppen beseften dat hun leider gewoon verstek liet gaan werden ze toornig, schoten hun revolvers leeg op de kroonluchters en gingen zich met chianti en tutti fruttie opwarmen in late Cafeteria's. Het lange wachten op het sein had te veel gevegd van hun pensioengerechtigde zenuwen. Ze verlangden naar rust: niet te verwonderen in een land met meer generaals dan divisies, met meer admiraals dan slagschepen! Toch zou dit knettergekke avontuur van het Nationale Front nog een staartje krijgen. En wel door de schuld van zijn Duce zelf die te loslippig was en aan een joernalist van de « Stampa » de hele samenzwering uit de doeken deed. Maar toen de politie met huiszoekingen en arrestaties begon was Junio Valerio alweer verdwenen.

gek italië

Dit Nationale Front (door Borghese in 1967 gesticht) groepeerde ca 5000 militaire renteniers en jeugdige would-be helden, en staat afkerig van het neofascistische MSI dat via parlementaire actie de macht wil veroveren. De prins noemt zijn groepering « progressief » en « links »!; een element van verwarring te meer in een democratisch bestel dat, zoals het Italiaanse, steeds opnieuw met zichzelf in botsing komt. Dit land leeft op hevige spanningen: stakingen, onlusten, bomaanslagen volgen elkaar op, stedelingen steken brand aan hun monumentenschoon omdat hun stad niet de provinciehoofdstad is, er wordt verbitterd gediscussieerd over het « recht » op echtscheiding, grimmige boeren wrokken in hoge bergdorpen en woeste winkeliers gooien hun tomaten en spaghetti te grabbel. Bij de jongste verkiezingen haalde het MSI precies 1.415.307 stemmen en de CPI (kommunistisch) schreef de tegenstellingen op met doodsbredingen aan het adres van de « zwarthemden ». Uit die verwarring groeit als vanzelf de behoefte aan een Duce, een leider. De algemene ergernis lijkt wel een reflex van de individuele onmacht om orde op zaken te stellen. Maar inmiddels is het wel zeker dat de nieuwe « Duce », mocht hij ooit opdagen (wat zeer onwaarschijnlijk is), niet Junio Valerio Borghese zal heten. Met zijn echtgenote, de Russische gravin Daria Vassilevna Olsoeviev (mooi, opwindend, zo schrijven de Italiaanse kranten!) is hij voorlopig uit het werkelijke Italië verdwenen. Achteraf kan men zich afvragen of de prins ooit tot dit werkelijke Italië heeft behoord...

buitenlandse investeringen in zuid-afrika

Sinds de Tweede Wereldoorlog zijn de buitenlandse beleggingen in Zuid-Afrika jaarlijks met 9,7 % gestegen. Ze hebben momenteel een totaal bedrag bereikt van 3.975 miljoen Rand.

De belangrijkste buitenlandse investeerder is Groot-Brittannië, met een bedrag van 2.568 miljoen Rand, dwz 19 % van haar totale buitenlandse beleggingen. De winsten die voortkomen uit deze beleggingen bedragen 11,5 %, dit is drie maal hoger dan het gemiddelde van de opbrengst der internationale investeringen van Groot-Brittannië.

De Verenigde Staten komen op de tweede plaats met een investeringsbedrag van 407 miljoen Rand dat jaarlijks met 11,8 % toeneemt, terwijl de winsten 15 % vertegenwoordigen. Alleen de Amerikaanse beleggingen in West-Duitsland leveren hogere winsten op.

De Franse investeringen vertegenwoordigen een bedrag van 201 miljoen Rand terwijl Zwitserland de vierde plaats bekleedt met 170 miljoen Rand.

Hoewel de oppervlakte van de Republiek slechts 5 % beslaat van de totale oppervlakte van het continent en dat het aantal inwoners van Zuid-Afrika slechts 6 % vertegenwoordigt van de totale bevolking van gans Afrika, verschaft Zuid-Afrika 40 % van de industriële produktie. Zuid-Afrika bekleedt de twaalfde plaats onder de handelsdrijvende landen en is de vierde grootste mijnproducent van de wereld. Men verwacht dat het bruto nationaal inkomen en de totale koopkracht tegen het einde van de eeuw zullen verzesvoudigen. Het nationaal inkomen van Zuid-Afrika is een der hoogste ter wereld.

china-encyclopedie...

Zopas verscheen in de Bondsrepubliek een merkwaardig boek: « De Mao-isten — Pekings filialen in West-Europa ». Met echt-Duitse « Gründlichkeit » gaan de auteurs D.W. Schlomann en P. Friedlingstein de konsekwente werking na van de Chinese en Albanese propagandacentrales, wat hun « uitstraling » in West-Europa betreft. In deel I worden de leidende figuren beschreven, naast de als diplomaten, experten en tolken werkende Europeërs en komt ook de vlugschrift- en radiopropaganda aan de beurt. In het tweede deel worden de Chinese en Albanese vertegenwoordigingen in West-Europa onder de loupe genomen; zowel hun officiële als officieuze bedrijvigheid wordt belicht. Er wordt lang stilgestaan bij spionagegevallen, de woelarbeit van de zgn. Overzee-Chinezen, waarbij uiteraard ook aandacht aan de talloze Chinese... restaurants in het Westen wordt geschonken. Het 3e deel behandelt en belicht achtergronden over de Chinees-kommunistische splinterpartijen in West-Europa, hun ontstaan, hun leiders, hun methodes, hun geschillen met de Moskou-kommunisten, (o.a. over de Belgische Maoïsten, die op hun beurt in twee en op zeker ogenblik zelfs in drie mekaar bekampende groepjes uiteenvielen) en over de achtergronden van recente spanningen (o.a. de Meirevolte te Parijs in 1968) enz. Het boek is een verbluffende samenvatting van materiaal uit 700 verschillende bronnen, verwerkte talloze citaten uit de officiële literatuur, steunt op vele persoonlijke kontakten, en verschaft onbekende details uit eerste hand. Wie er meer belangstelling voor over heeft kan terecht bij het Societäts und Scheffler Verlag, Frankfurt am Main.

opium II

Sinds 1930 is de met papaver beplante oppervlakte in China met 60 % toegenomen. In 1934 nam de papaver-kultuur 214.000 ha in beslag; onder de Kuo Min Tan-regering daalde deze oppervlakte tot 810 ha. om in 1938 na de Mao-revolutie geleidelijk weer te stijgen. Vorig jaar waren opnieuw 353.000 ha met papaver bebouwd, verspreid over alle delen van het land en meestal bewerkt door personen die veroordeeld werden tot « wederopvoeding door arbeid ». Heel wat van deze staatsbedrijven staan officieel geboekt als model-boerderijen, proefstations en dies meer.

Wat de verwerking tot drugs, klaar voor gebruik, betreft, dient genoteerd dat aanvankelijk heel wat Japanse en Sovjet-russische experten hebben meegewerkt aan de installatie van de verwerkingslaboratoria, waarvan de voornaamste gevestigd zijn te Peking, Tientsin, Dairen, Moekden, Chinchow, Koepeikoe, Yenki, Sjangaï, Hankow, Tsjoenking en Koenming. De officiële benaming der laboratoria luidt steevast « fabriek tot bewerking van speciale produkten » of van « farmaceutische produkten ». De ene zijn gespecialiseerd in de produktie van opium, andere in de produktie van morfine, nog andere van heroïne.

De opiumteelt werd tot 1945 door Japan vooral misbruikt ter ondermijning van China. Mao-China zelf poogt nu hetzelfde te doen tegenover Japan en het Westen.

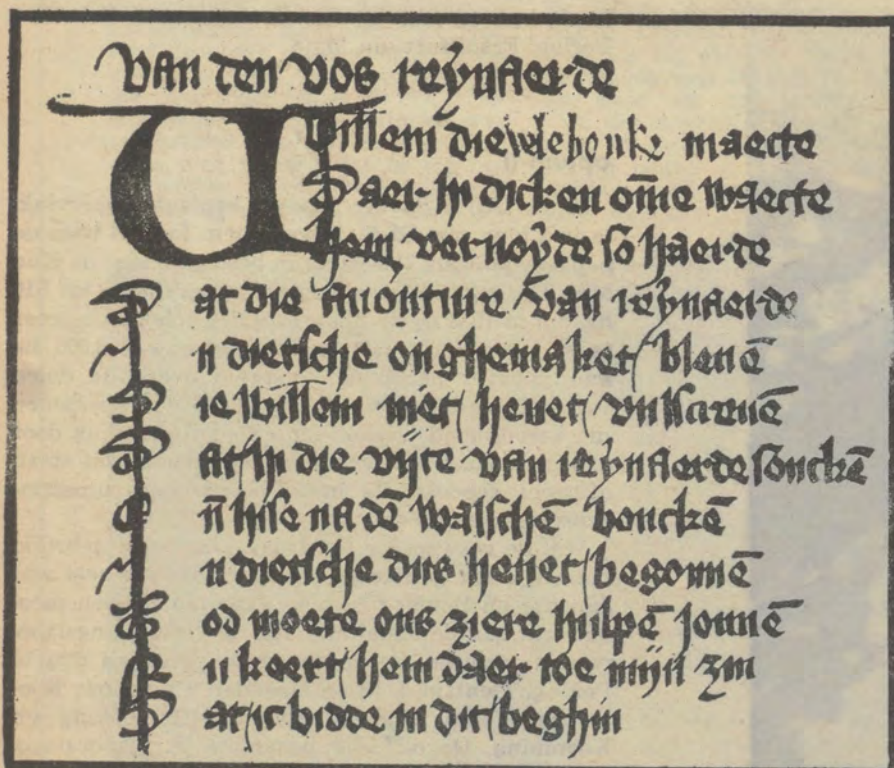
Woelig Italië: broeinest van allerlei extremistische bewegingen...

van den vos reynaerde

reinaert-geheim

verborgen op de grens van stekene klein-sinaai ?

De aanhef van het Comburgse Handschrift A, ook wel het Vlaamse genoemd. « Willem die vele bouke maecte » heeft van een dame opdracht gekregen, het epos Van den Vos Reynarde verder af te werken. Een epos dat « Willem niet hevet vulscreve » (Comburgse) of Arnout « niet en hadde bescreve » (Dijkse).

jachtgebied

Er zijn heel wat boeken verschenen met verklaringen en veronderstellingen betreffende de plaatsnamen en de personages in het Vlaamse dierenepos. Sommige van deze werken, waarvan de h. Nonneman er meer dan 500 in zijn bezit heeft (en die hij alle heeft gelezen), waren verhelderend; de meeste nochtans hebben het dossier «Reinaert» slechts ingewikkelder dan voorheen gemaakt. « Het jachtgebied », zegt de h. Nonneman, « heeft zich op deze manier uitgebreid van West-Vlaanderen tot in het noorden van Nederland. Maar tot op heden is niets zeker, is niets bewezen ». De meeste studies nu over de Reinaert werden geschreven door Nederlanders en Duitsers.

De Vlamingen — uitzondering gemaakt voor Jan Frans Willems — hebben pas later de grondige studie aangevat of hebben het epos herdicht. In dit verband kan o.m. het werk van Stijn Streuvels genoemd worden. « Als wij nu de verschenen werken nuchter en eerlijk willen beoordelen », zo meent de h. Nonneman, « dan stellen wij vast dat de meeste auteurs van de Reinaerts Historie eenvoudig niet vertrouwd zijn, onbekend zijn met de streek waar Reinaert heeft geleefd. Zij hebben nooit een voet in het Waasland gezet, waar het gebeuren zich met volstrekte zekerheid heeft afgespeeld. En zeker zijn zij nooit in het noord-westelijk deel van onze streek geweest ». Zo zouden dan ook de meest fantastische theorieën uitgedacht geweest zijn: de auteur van de « Reinaert » zou een Westvliaming zijn omdat vele dorpsnamen in West-Vlaan-

deren iets te maken hebben met dieren.

Bilderdijk plaatste de handeling in Dordrecht, de auteur zou Willem Utenhove, Willem de B., een Provençaals troebadoer die naar het Land van Waas was gekomen, zijn. Hij zou hier dat prachtige Diets dat wij in « Van den vos Reynaerde » terugvinden (zo maar) geleerd hebben. Professoren beweren dat hij een Gentse « clerck » was enzovoort enzovoort. Hieruit blijkt wellicht reeds, dat wie op « vossejacht » wil gaan, zich het best enkele jaren kan vermoeien in de studie: de studie van de vier ons bekende handschriften over het dierenepos, over « Van den vos Reynaerde », die tot op heden een zo moeilijk te vatten schurk is gebleven. Maar men mag zich gerust ook nog wat gaan verdiepen in de Franse « romans de Renard », en eens dit werkje voltooid mag men nog wat dieper gaan graven. Want — weliswaar zonder doorslaggevend bewijs als wij de h. Nonneman mogen geloven — er wordt ook beweerd, dat enige Franse « branches » en « Isegrimus » (± 1150) tot voorbeeld hebben gediend voor onze Reinaert, alsook dat sommige gegevens zouden overgenomen zijn. Er zijn vooral overeenkomsten met « Li Plaid », maar Jan Frans Willems en nu ook de h. Nonneman zijn de mening toegedaan, dat de Franse verhalen in grote mate ontleend zijn aan de Vlaamse Reinaert. Zij steunen zich voor deze veronderstelling voornamelijk op twee vaststellingen: ten eerste, in Li Plaid wemelt het van Vlaamse woorden en uitdrukkingen; ten tweede, het Franse epos is in zo'n erg stuntelige rijmelarij geschreven, dat met het aanvaarden van de uitspraak dat men slechts ontleent aan de rijken het Vlaamse epos zonder discussie het eerste is.

Het meest beroemde dierenepos dat wellicht ooit geschreven is geweest, is het Vlaamse meesterwerk « Van den vos Reynaerde ». Het werd door Jacob Grimm het beste gedicht van de Europese en middeleeuwse literatuur na de « Divina Comedia » van Dante genoemd, terwijl een ander het de wereldse bijbel heette.

Dat het dichtwerk een parel van literaire bekwaamheid en van diepe mensenkennis is, betwist niemand. Wel is reeds heel wat drukinkt verbruikt om de vraag te beantwoorden wie nu toch de auteur zou mogen zijn van dit epos en waar de genese van het werk moet gesitueerd worden. Tientallen « vossejagers » en vooral zogenaamde « Reinaertkenners » doken in het verleden bij bosjes op, maar totnogtoe werden de meest uiteenlopende theorieën angekleefd en de wetenschapsmensen struikelden steeds weer over een boel details. En alsof men er zich momenteel bij neergelegd heeft, dat het geheim van de Vlaamse dierenepos nooit zal ontsluit worden, treft men dan ook momenteel niet zo'n vrucht « jagers » aan.

Iemand die echter reeds meer dan 40 jaar het uitgelezen stuk wild achterna zit en het zelfs naar alle waarschijnlijkheid bij het nekvel heeft kunnen vatten, is de h. M. Nonneman, een handelaar in lederwaren, die woonachtig is in Borgerhout maar die geboren is in Stekene, waar hij overigens zijn opzoekingen tot diep in de nacht alsmaar voortzet. Aldus is bewaarheid geworden wat Jan Frans Willems bij de publikatie van zijn « Reinaert de Vos » in 1836 schreef: « Bij dit al laat het zich nochtans aanzien, dat deze geleerde vossenjacht nog niet geheel is ten einde gelopen ».

auteurschap

In verband met het auteurschap van « Van den vos Reynaerde », dat niet alleen in een ongekunstelde, satirisch en humoristisch getinte taal werd neergeschreven maar ook van een typisch Vlaams realisme getuigt, werden ook reeds tal van veronderstellingen vooropgezet. In een artikel, dat op 4 juli 1964 in de « Nieuwe Rotterdamse Courant » werd gepubliceerd, meende mevr. Cramer uit Zuidzande (Zeeuws-Vlaanderen) de naam te mogen vooropzetten van een nooit eerder door de speurders in dit verband genoemde Provençaalse troebadoer. Zij heet hem Willem van Madorna, beter gekend als Guilhem de Berguedan van Katalonië, burggraaf, heer van Madorna en Reichs, vrijgevege dichtersvriend, op het einde van zijn leven zwerfend avonturier en verleider van vrouwen, door een krijgsknecht gedood. Zoals alle speelmannen en beroepsvertellers dichtte deze edelman in het Provençaals. Mevr. Cramer kleeft nu in genoemd artikel de stelling aan, dat « een dichter die zich in de twaalfde en dertiende eeuw van de Provençaalse taal bediende, ook in het Diets kon schrijven. Immers, een troubadour behoefde heus niet naar het Land van Waas te komen om er onze taal (Vlaams) te leren ».

Het is tegen deze stellingname dat prof. E. Rombauts als professor aan de Katholieke Universiteit te Leuven met klem heeft geprotesteerd. Hij vroeg zich af, of de schrijfster iets afweet van de bestaande Franse roman over Reinaert. Hij acht het inderdaad gewoon onaanvaardbaar, dat de Proven-

caalse troebadoer in het Diets zou gedicht hebben, daar de troebadoer-lyriek niets te maken heeft met de dierenepiek die in Noord-Frankrijk is ontstaan en niet in het gebied van de langue d'Oc. Hij is kategoriek waar hij zegt: « Dat er tussen fantasie en wetenschap een groot onderscheid bestaat dient niet meer te worden onderlijnd. Vooraleer met gezaghebbende stem te kunnen praten moet men zich ernstig dokumenteren en zich de moeite getroosten om zich op een bepaald gebied in te werken. Dat heeft mevrouw Cramer niet gedaan. Schrijfster beweert zwerftochten ondernomen te hebben door de literatuur, maar die gaan niet ver! ».

Maar wie zou er dan wel aan de oorsprong kunnen liggen van het verhaal van de Reinaert, « den fellen metten roden baerde »? Volgens de h. Nonneman zouden er heel wat gegevens zijn die een duidelijke veronderstelling wetigen. De auteur van de Reinaert was het Latijn machtig en verder zeer goed op de hoogte van alles wat kerk en godsdienst betreft. Hij was waarschijnlijk een geestelijke, één van de eerste zeven monniken van de Abdij van Baudeloo, die aan de grens van Stekene en Klein-Sinaai gelegen was. Het zijn de resten van deze abdij, die nauw verbonden was met het grafelijke hof, die men thans tracht op te graven.

baudeloo

Het hoofd van de geestelijken die in de abdij verbleven was Gullielmus of

« ...als de vos de passie preekt, boerke wacht uw ganzen... »

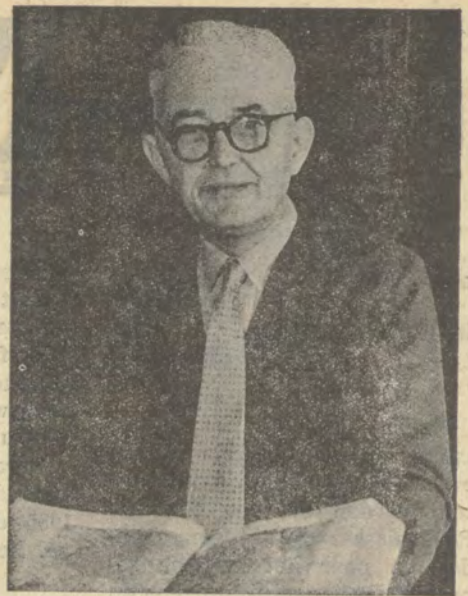
BIJ DE FOTO'S :

Blz 12 boven de titel : Reinaert in het koor in de Sint Katharinakerk te Hoogstraten.

Blz 13 rechts boven : de heer M. Nonneman die Reinaert meer dan waarschijnlijk al bij de staart heeft gehad ! Deze Vlaming die bekend is om zijn werk voor de vervlaamsing van de douanedokumenten in de haven van Antwerpen heeft ongeveer 40 jaar speurderswerk achter de rug. Hij is thans 64 jaar.

Onder : pater Desiderius Stracke ook vooral bekend als stichter van het Ruusbroecgenootschap en van het tijdschrift « Ons geestelijk erf ». Hij was zeer vertrouwd met de Middelnederlandse literatuur. Reinaert was voor hem geen « onbekende ». Toen hij in de abdij van Drongen verbleef ontdekte hij er een tekst die uitmaakte waar « Kriekeputte » zich ergens lokaliseerde. NL aan de « Goedekins en Eeberch » nabij het goed van « meester Rogiere », dit is Rogier van Voorhout te Kemzeke.

Links : dit klein meisje heeft als speelkameraad een vosje. Wij zagen onlangs een Reintje aan de leiband in de Brusselse Nieuwstraat. De sluwder van eertijds zal dit ook nooit vermoed hebben.

Willem, de z.g. kleine prior, een man uit de streek : « het soete land van Waas waar min vader vant ». Welnu, uit de overvloed van gegevens waarover de h. Nonneman beschikt, kan bijna niet anders dan afgeleid worden dat de Reinaert-auteur in de streek werd geboren en er ook opgroeide. Het blijkt immers, dat Willem de streek tot in haar verste hoekjes kende. Hij heeft het landschap van moer en heide geschetst zoals het toen enkel bestond in het noordwestelijke gedeelte van Waas. Want het Beverse bevat misschien wel moeren, maar geen uitgestrekte heidegronden. « Op den Hogen », zoals men zegt voor de streek boven Sint-Niklaas, Waasmunster en Elversele, zijn integendeel wel heidegronden maar geen moeren.

Bekijk de tientallen kaarten van het vroegere Vlaanderen en van het Land van Waas. Bij de eerste oogopslag bemerkt u de « moere », de woeste gronden gelegen boven Stekene, Sinaai, Moerbeke en Wachtebeke. Bekijk de orografische kaart. Daar komt de « berch hooch ende lanc » uit het Reinaertverhaal uit te voorschijn : het is de duinenketen, die zich van het oosten naar het westen uitstrekt van Kemzeke over Stekene, Klein-Sinaai, Moerbeke en Wachtebeke. Daar ligt dus het echte Reinaert-land. Daar — ten zuiden van genoemde berg — lag het jachtgebied van de Graven van Vlaanderen. Het zijn de Vlaamse 's Gravenlenen uit de tijd van Margareta van Konstantinopel. Dit zijn de lenen van de heren. Hier kwamen de heren ten tijde van de geniale Willem, die omstreeks 1250 dichtte over het « hofgeding », dat Koning Nobel hield om de Vos Reynaerde te be-rechten. « Naar de toon en de inhoud », zo schrijft iemand, « kan men zich niet ontdoen van het gevoel dat Willem, allicht omwille van zijn gaven en zijn kennissen, door toedoen van zijn vader, stammend uit het Land van Waas, zoals hij nadrukkelijk zegt, en tegen wiens wil hij zich niet heeft willen of durven verzetten, op jeugdige leeftijd met tegenzin het Klooster van Baudeloo is binnengetreten, daar ter wille van zijn kennissen door de Gravin opgemerkt is geworden en de gunsten van deze laatste heeft weten te verwerven ». Want in het Dijkse handschrift staat duidelijk, dat Willem van een dame opdracht heeft gekregen het dierenepos af te werken :

- 25 Mijns dichtens ware oec gestille ;
- 26 Dat ne seg (geg) is niet dur haren wille
- 27 En hads mi niet gebeden
- 28 Die in groter hovescheden (een dame die in de hoogste kringen verkeerde)
- 29 Gherne keret hare saken
- 30 Si bad mi dat ic soude maken
- 31 Dese aventure van Reynaerde.

Deze dame was er zeker een uit de hoogste kringen, die aan het hof van de koning verkeerde. En aangezien het een dame met gezag bekleed was, spreekt o.i. vanzelf dat het hier gaat om een dame verbonden aan het Vlaamse grafelijk hof. Het ganse gebeuren speelt zich immers af in het Land van Waas, dus in Vlaanderen.

akrostikon

Willem de Bodelo nu was de gemandateerde klerk, de gevolgmachtigde van de Graven van Vlaanderen, maar bepaald van Margareta van Konstantinopel, Gravin van Vlaanderen. Tot slot was de geschiedenis van de abdij in haar beginstadium volledig verweven met deze van de Graven van Vlaanderen.

Een zeer pertinente toespeling op de zeven eerste monniken van de abdij vinden wij nu in het dierenverhaal terug. Want wie vinden wij onder deze monniken ? Willem van Belsele (« Belsele onder een boom »), Arnout van Elmare (Is dit soms Arnout uit het Dijkse handschrift ?) en verder pater Reinere (Reinaert), pater Brune (Brune de beer) en pater Hugo (Hugelin)

Wat nu de auteur zelf betreft : reeds wijlen prof. dr. Frank Baur hield zijn studenten voor, dat onze Vlaamse Reinaert gedicht is geworden door een monnik van de Abdij van Baudeloo of Bodelo. Zijn oud-studenten kunnen zulks nog getuigen. Het is een akrostikon in het Reinaertverhaal dat aan de basis ligt van de vooropstelling, dat Willem van Baudelo de auteur van het epos is. Dit akrostikon is te vinden in Reinaert I, in het Comburgse handschrift. Het Dijkse maakt inderdaad van dit akrostikon geen melding.

Het was mevr. De Vreese-Kroon die in 1925 voor het eerst melding maakte van dit feit (in de verzen 3461-3469).

**Bi Gode, ic dart hu wel raden.
Isingrijn sprac toten beere :
Wat sechdire toe, Brune heere ?
Brune sprac : Ic hebbe liever in de rij-sere
Dan hier te ligghene int ijsere.
Laet ons toten coninc gaen
Ende sinen pays daer ontfanen.
Met syrapeel datsi ghinghen
Ende maecten pays van allen dinghen.**

Bi Willeme ! Wie deze Willem is geweest, schreven wij reeds aan de hand van enkele gegevens die ons bereidwillig werden verstrekt door een man die niet de naam en de faam geniet een « wetenschapper » te zijn. Uit zijn tentoonstellingen die hij illustreert met zelf ontworpen aanplakbiljetten, die men ook grote muurkranten zou kunnen noemen, blijkt niettemin dat deze studax een schat aan oorspronkelijke perkamenten, documenten, streekkaarten en nog veel meer bezit. Het zijn op zijn minst inlichtingen die nuttig zijn om de Reinaert-geschiedenis stap voor stap zelf op de voet te kunnen volgen en zo misschien eens tot een konkluzie te komen, die wellicht dicht bij deze van de man ligt die in Stekene werd geboren (en er nog steeds terugkeert, omdat hij ervan overtuigd is dat hier het geheim aan de Reinaert een geheel zal ontfoetseld worden). Bij een gesprek met hem raden wij u dan ook aan op uw hede te zijn, want de h. Nonneman staat op en gaat rusten met de Vos, terwijl hij er overdag de mond steeds vol van heeft. Maar de « stille » naturen moeten wij dan weer een gesprek met de « vossejager » warm aanbevelen.

haar eigen **Wij**sje

vlaams nationaal

anti-porno

In Nederland en...

Negen jeugdige deelnemers aan de anti-porno actie van de evangelist Hoekendijk uit Putten werden onlangs door de Rotterdamse politie aangehouden en naar het kantoor gebracht. De jongelui, jongens en meisjes van ongeveer 20 jaar, kregen een proces-verbaal omdat zij briefjes met de bijbeltekst « Gij zult de meerderheid niet in het kwade volgen » kleefden op ruiten van sex-boetieks, op huizen en gebouwen, op lantaarnpalen, op auto's en parkeermeters. Volgens de Rotterdamse politieverordening is het verboden 's nachts propaganda biljetten aan te plakken. De negen jongens en meisjes, die tijdens hun werkzaamheden werden betrapt, konden na proces-verbaal het politiekantoor verlaten.

In Utrecht is de anti-porno actie rustig verlopen. Ook in Amsterdam hebben zich tot nog toe geen moeilijkheden voorgedaan. Er werden in totaal ongeveer 170.000 biljetten verspreid.

De protesterende jongeren hebben ook een brief aan de Tweede Kamer gestuurd, waarin wordt aangeklaagd dat pornografie, immorele films, homofilie, prostitutie en sex in tv-programma's op ontstellende wijze zijn toegelaten. De jongelui vragen steun van de regering in hun streven naar een gezonde, op persoonlijk geloof gefundeerde jeugd.

...denemarken

Eens de Duits-Deense grens voorbij wordt de buitenlandse automobilist geconfronteerd met al wat er in pomoland te genieten valt, buiten het zee-meerminnetje en rode worst. Bijslaapfilmen enz. enz. dagelijks van 10 tot 22 u. Het staat allemaal uitgebreid te lezen op kartonnen borden langs de weg. Deze pornoparade wordt nu eindelijk ook de doorgewinterde Denen te gortig. Op bevel van de overheid moeten alle borden verdwijnen. Daarenboven wil de vereniging voor natuurbescherming het landschap terug gezuiverd zien.

gezinsplanning

De internationale Federatie voor Gezinsplanning welke op de Filipijnen haar jaarkongres houdt, koestert weinig hoop dat het in de jaren '70 mogelijk zal zijn — ondanks pil en andere middelen — de groei van de wereldbevolking af te remmen.

De statistieken tonen aan dat de wereldbevolking tegen het jaar 2000 tot acht miljard kan verdubbelen. Het doel van de 400 afgevaardigden is de wereldbevolking deze eeuw tussen de vijf en zeven miljard te

houden. De huidige bevolking wordt op 3.660.000 geschat met een jaarlijkse groei van 2,6 %. Zelfs de meest optimistische prognoses voorzien geen noemenswaardig succes in de jaren 70. Julia Handerson, secretaris-generaal van de federatie, meende dat niet eerder dan in 1985 de gezinsplanning effect zal hebben.

Naar schatting van de gezinsplanners zijn er in Indië, vorig jaar, anderhalf miljoen geboorten door kunstmatige regelingen voorkomen. Toch is de bevolking met 13 miljoen zielen toegenomen.

De gedelegeerden spreken met angst en huivering over de honger lijdende massa in de vallei van de beneden-Ganges en Calcuta.

Een Australische arts merkte mistroostig op: « Alles wat we in Indië doen lijkt tot mislukking gedoemd ». Hij schat, dat indien 10.000 Indische mannen elke dag vijf jaar lang gesteriliseerd zouden worden, de bevolkingsgroei met de helft zou verminderd worden. Gebeurt dit niet, dan zal de bevolking van Indië in 25 jaar verdubbelen tot 1.088.000.000 mensen.

De demografen verwachten dat ook de bevolking in andere delen van de wereld massaal zal vermeerderen. Op de R.K. Filipijnen waar de gezinnen gemiddeld zes kinderen tellen, passen meer dan 200.000 vrouwen de geboorteregeling toe. Nochtans blijft de bevolkingsgroei 3,5 procent. Een van de hoogste ter wereld.

Zelfs in de Verenigde Staten,

die een laag groeipercentage hebben van negentiende procent en de hoogste levensstandaard ter wereld, wordt verwacht dat bevolking op een bepaald ogenblik 300 miljoen zal bereiken.

Artsen op het kongres zijn het er over eens dat de geboorteregelingstechniek verbazingwekkend is geweest. Zij verklaarden de pil volkomen « veilig », met slechts een klein voorbehoud.

hilda u.

speldeprikjes

Vrouw-zijn is ontzettend moeilijk, want het bestaat voornamelijk uit het omgaan met mannen.

Joseph Conrad

De vrouwen worden tot nog toe door de mannen als vogels behandeld: als iets teer, kwetsbaars, wild, vreemd, zoet en geestvol, maar tevens als iets

dat men moet opsluiten om te verhinderen dat het wegvliegt.

Friedrich Nietzsche

De mannen bestuderen de vrouwen voortdurend, zonder hen ooit helemaal te leren kennen. De vrouwen hoeven de mannen niet te bestuderen, zij doorzien hen.

J. Sanieel-Durbay

in april

April is Pasen middenin, sneeuw vooraan en zon achteraan.

Op 1 april veroverden vroeger de geuzen Den Briel en nu ontvoeren de leerlingen hun leraars.

April is voor de kinderen de Paashaas, de klokken van Rome met kuikentjes en chocolade-eitjes, voor hun moeders een afgrijselijke veertiendaagse schoolvakantie...

In april staan de trouwlustigen geestdriftiger dan anders in de rij voor burgemeester en pastoor.

Je zoekt krokussen, sneeuwklonkjes en viooltjes, maar je vindt alleen maar dure narcissen bij het bloemenstalletje voor het warenhuis.

In april lopen de vrouwen rond met stofdoeken, bezems, ragebollen en een opgejaagde blik in de ogen.

In april krijg je zin om ééns in je bestaan naar het schoonheidsinstituut te gaan, om je een mini-short aan te schaffen en je haar anders te kleuren.

Je legt een paar bloemen op het graf van je ouders en je denkt met weemoed aan het heldere water, de lichte hemel en de bossen van toen.

In april ben je de vasten en het Eurosongfestival vlug vergeten... De Heren van Zichem lopen in stoet door je buurt en de ronde van Vlaanderen rijdt, maar ze zwegen niet meer als weleer, zegt grootje.

In april denk je met ontzetting en vluchtig hartgeklop

aan het eindejaarsexamen en de laatste-jaars ledigt weemoedig zijn laatste studentepinten.

In april zingen de poezen op de daken en kijken de mensen anders naar elkaar.

In april vier je de laatste overwinningbals en denk je al aan de komende verkiezingen.

In april zijn de aardappelen slecht, de groenten ontzettend duur, zodat je dan maar uit diepvries kookt.

Je loopt met de verkoudheid en de voorjaarsmotheid rond en je vraagt je af waarom er nu mist hangt als in het najaar.

's Morgens smaakt het kopje koffie in de cafetaria, want je hebt het nog koud en 's middags drink je graag het glaasje bier, want de zon warmt stevig door.

April is een madeliefje ontdekken tussen het schrale gras rond het standbeeld van een negentiende-eeuwse, reeds lang vergeten staatsman.

Je vriendin komt voor het eerst met de winterbaby buiten, jijzelf koopt het plechtige-kommunieuitzet van je oudste. In de radio klinken voortdurend « April in Paris » en « Avril au Portugal ».

April is dromen over de zomer en stapels reisprospektussen doorworstelen en tenslotte boeken voor de Costa Brava.

In april ben je de sinaasappelen beu, maar je moet minstens nog één maand naar aardbeien wachten.

Nu bekijkt de boer zijn land en vraagt zich af hoeveel geld hij dit jaar zal verliezen.

Juffrouw Symforosa, het heel oude begijntje, komt nu weer buiten en ze heeft het nog nooit zo stil gevonden in de witte straten van het hof.

April is even verademen tussen de roes van winterfeesten en de wilde vakantie-race.

huguette d.b.

tv tv tv tv tv tv
 tv tv tv tv tv tv
 tv tv tv tv tv tv
 tv tv tv tv tv tv
 tv tv tv tv tv tv
 tv tv tv tv tv tv

onevenwichtig

Zondagavond hebben wij ze dan gehad, de allerlaatste aflevering van het feuilleton « Wij, Heren van Zichem ». Gedurende de drie seizoenen werd de hoogste kijkdichtheid gescoord voor dit programma.

Onze eindindruk is langs de milde kant : slecht was dit vervolgverhaal in geen geval. Er waren voldoende elementen aanwezig om een stevige populariteit te waarborgen : om te beginnen is het gegeven van Ernest Claes zelf voldoende boeiend om voor de tv bewerkt te worden. Wanneer daarbij een Vlaams verleden wordt gevoerd dat nog niet eens zo ver afligt, raken de kijkers wel in de ban van het gebeuren.

Het grootste verwijt dat wij deze productie kunnen toesturen is een totaal gebrek aan evenwicht. Zwakke episodes wisselden af met knappe stukjes. Belangrijke personages, of simpatieke figuren (moeder Cent) bleven soms drie afleveringen weg, om plots weer aan de oppervlakte te verschijnen. Vooral de dosering tussen het leven in Zichem zelf en het «buitengebeuren» als Herentals en Leuven was totaal onevenwichtig.

Vooraf de laatste zes afleveringen leden sterk onder dit euvel. Het gaat toch niet op om Herman Coene alsmaar lange brieven te laten schrijven om op deze goedkope manier sprongen in het verhaal te overbruggen en daarna in de allerlaatste aflevering nog vlug een hele boel intriges te laten ontwikkelen.

De fout ligt hier hoegenaamd niet bij de realisator alleen : wanneer Balfort van de raad van beheer de opdracht krijgt om tien afleveringen tot zes te herleiden zonder aan de eenheid van het verhaal te schaden is die man wel verplicht kunst- en vliegwerk uit te halen om zijn opdracht tot een behoorlijk einde te brengen.

De prestaties van de acteurs waren ongelijkmatig. Torenhoog boven de rest van de dames en heren troonde Dora Van der Groen. Zij verdient ten volle de naam van actrice en alleen haar prestatie in de dubbelrol van vrouw Coene en Melanie van de Smid, rechtvaardigt reeds een produktie als deze. Voor Jo De Meyere zullen de Heren wel de definitieve doorbraak als acteur betekend hebben. Vakwerk leverden ook Luc Philips en Bob Storme. De rest van de rolbezetting stond op het peil dat wij van de Vlaamse tv gewoon zijn. En zo hoog is dat nu ook weer niet.

will

Haast u, meisjes met verliefde blikken : het Vlaamse tieneridool nummer één, Will Tura, laat zaterdagavond zijn muzikaal portret tekenen. Je kan moeilijk beweren dat wat Will doorgaans pleegt te brengen ook tot de grote kunst mag gerekend worden. Dat neemt echter niet weg dat hij over behoorlijk wat vakmanschap beschikt. De doodoener dat zijn liedjes alleen maar knappe smartlappen zijn gaat niet helemaal op, want wat bijvoorbeeld de heren Humper-

dinck en Jones zingen, staat al niet veel hoger. Alleen, zij doen het in het Engels. En de taal van Shakespeare heeft in de amusementswereld nog steeds meer resonantie dan die van Gezelle. Ook als in beide talen dezelfde onbenuligheden worden vertolkt.

eindelijk...

...krijgt Mary Porcelyn zondagavond de kans om haar Pasternakvertolking op het scherm te brengen. Aan deze uitzending is een lange lijdensweg voorafgegaan : de opnamen werden regelmatig uitgesteld. Eerst zou het in de studio gebeuren, dan tipte men op de Heyzelvlakte en tenslotte werd het de kust. Ook de uitzendingsdatum werd reeds vroeger gepland, maar bij de Vlaamse tv verandert dat nog al eens. Nu maar hopen dat er zondagavond geen felle wind staat of Mary moet nog maar eens een paar weken wachten om den volke te bewijzen wat ze vokaal en muzikaal waard is.

vrijdagavond...

...om kwart voor elf biedt de Vlaamse tv een laatavondprogramma dat ik van harte kan aanbevelen aan iedereen die wat Duits verstaat en weet hoe politiek engagement muzikaal kan vertolkt worden. Dan immers zingen Angelica Bömrose en Wolf Kaiser liederen van Bertolt Brecht op muziek van Kurt Weil. Brecht, die vijftien jaar geleden overleed, wordt algemeen beschouwd als van de grootste toneelvernieuwers van onze eeuw. Niet alleen voor wat Duitsland zelf betreft, maar ook op Europees niveau.

Zijn strijd tegen elke sociale ongelijkheid en de nefaste gevolgen daarvan, ligt aan de basis van zijn teksten.

moetiezien

- Zaterdag 17 april, BRT :**
 13u15 : Trefpunt, aktualiteit.
 19u05 : Natuurmagazine.
- Zondag 18 april, BRT :**
 14u30 : Ontevreden boeren.
 21u05 : Mary Porcelyn zingt Boris Pasternak.
- Maandag 19 april, BRT :**
 20u10 : Kinderen stikken in de stad, documentaire.
 20u45 : Spel zonder woorden, woordeloos toneelstuk van Beckett.
 22u05 : De vergeten derde leeftijd.
- Woensdag 21 april, BRT :**
 20u10 : Magellaan, documentaire en kwis.
 21u05 : Magesien, satire.
 22u15 : Leven en laten leven, revalidatie van gehandicapten, documentaire.
- Donderdag 22 april, BRT :**
 19u25 : De Volksunie.
 21u15 : Horizon, het wetenschappelijk programma.
- Vrijdag 23 april, BRT :**
 21u00 : De strategie van een spin, Italiaanse speelfilm.
 22u45 : Lieder van Bertolt Brecht.

**DE IDEALE COMBINATIE
 UW WIJ-NUMMER EN
 DE FABRIKSPRIJZEN VAN
 SUCCES KLEDING MEYERS
 20% KORTING
 direct uitbetaald...**

INDERDAAD, beste WIJ-lezer, U geeft bijgaande BON af aan onze kassa of aan Uw verkoper en U krijgt onmiddellijk en volledig gratis onze S. grootaankoperskaart in de plaats, en dan... dan begint de pret !!! U hebt recht op 20% korting op alle officieel getekende prijzen boven de 1.000 fr. en 10% korting op alle prijzen beneden de 1.000 fr. reclameaanbiedingen en maatwerk uitgezonderd.

En dan de keus van een der grootste kledingszaken in Vlaanderen, meer dan 1.000m² winkelruimte met geweldige afdelingen Damesmantels — tailleurs en kleedjes, rokken, bloezen en tunieken, broekpakken en zelfs handtassen, een volledige verdieping speciaal voor uw kinderen — jongens en meisjes, de keus kommuniiekostuums, en de meisjesmantels, en voor de Heren, duizenden kostumen, sportvestons en broe-

ken, en dan nog een gezellige koffie-bier Bar en een kunstsalon. Echt de uitstap naar Niel overwaard. Vergeet echter onderstaande Bon niet in te vullen en af te geven, want dan betaalt U 20% meer, en dan is de pret er af, NIET IEDEREEN KOOPT BIJ ONS AAN DE FABRIKSPRIJZEN DIE WIJ VOOR U MAKEN. Denk er aan...

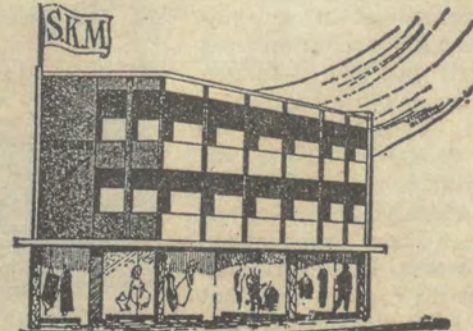
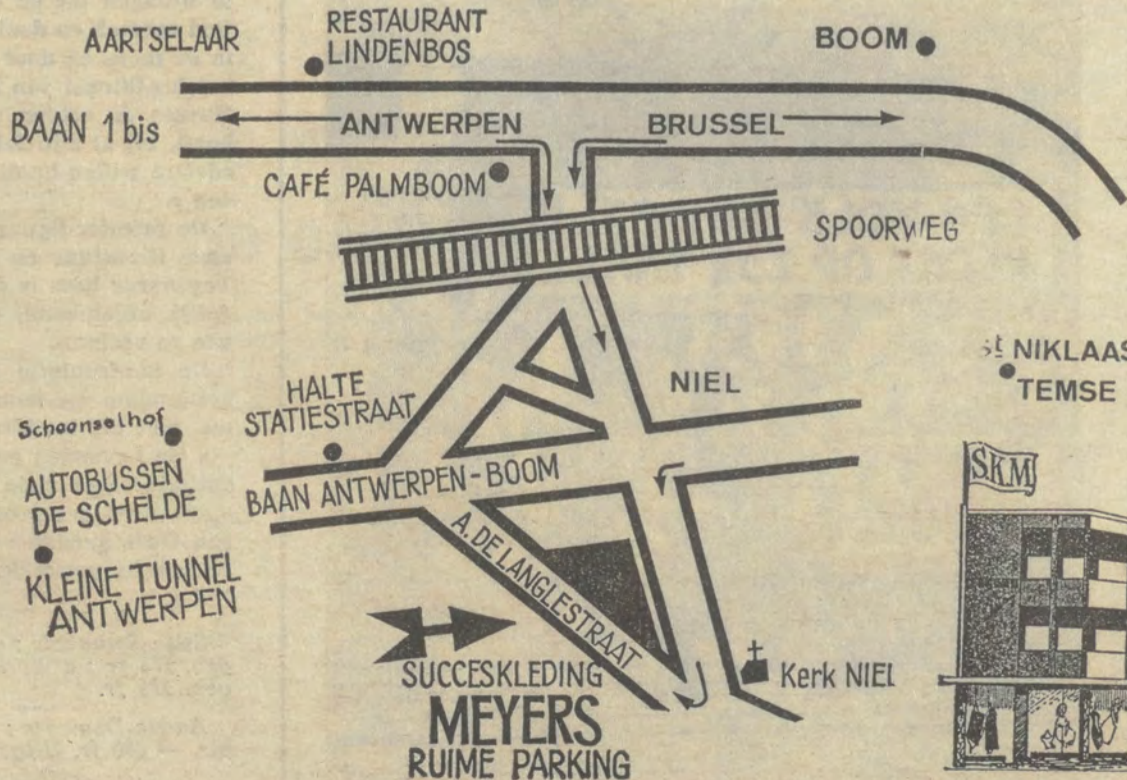
BON VOOR WIJ-LEZERS DIE RECHT GEEFT OP EEN GRATIS LIDKAART VAN DE V.Z.W. MEYERS SUCCES CLUB. EN DIE RECHT GEEFT VOOR ALLE AANKOPEN AAN FABRIKSPRIJZEN.

Naam :
Straat :
Plaats :

Duidelijk invullen en afgeven aan uw verkoper !

SUCCES KLEDING MEYERS

A. DE LANGLESTRAAT 4 — 10 NIEL
Tel. (03)78.11.44 en (03)78.35.39
Open alle werkdagen van 9 tot 20 u. - Zaterdags tot 18 u.
Zon- en feestdagen steeds gesloten.

taalvrijheid?

Onder de titel «Taalvrijheid? — Een kritische motivering van de taalwetgeving» verscheen bij de «Nederlandsche Boekhandel», Kapellen, een studie van Edgar Van Cauwelaert over de juiste draagkracht van het begrip taalvrijheid. Uit deze kritische ontleding blijkt de onhoudbaarheid van de interpretatie die de franssprekenden aan dit begrip geven. Meteen is deze studie dan ook een argument geworden tegen de fameuze «liberté du père de famille». De auteur, die dertig jaar lang advocaat was te Brussel en tevens bestuurslid van verscheidene Vlaamse cultuurverenigingen kent de toestand van nabij, kent de theorie en praktijk bij de franssprekenden, kent de Vlaamse mentaliteit en de sociale positie van de taalgroepen.

De spil van de anti-Vlaamse argumentatie ligt in een absolute interpretatie van het vrijheidsbegrip. Van Cauwelaert geeft hierop een gefundeerd antwoord. Reeds in het eerste hoofdstuk valt hij met de deur in het Franse huis: wat is de fameuze taalvrijheid zoals de Franstaligen die opvatten? In feite, zegt de auteur, hebben brede Franstalige bevolkingslagen de opvatting over taalvrijheid zoals die in de vorige eeuw werd toegepast (met alle nefaste, anti-sociale en antidemokratische gevolgen) nooit opgegeven: «Wat wettelijk en met de lippen aan de Vlaamse taaleisen moeizaam werd toegegeven, wordt met het hart verloochend en aangevoeld als een inbreuk op het vrijheidsrecht...»

Op dit «recht» steunde zich het Franse taalimperialisme, dat nooit opgegeven werd. Het is dan ook geen wonder dat de Belgische afgevaardigde op de internationale Pen-Club te Abidjan in 1967 een motie uitlokte, volgens dewelke de oplossing van een konflikt tussen een of meer talen alleen kon bestaan in de grootst mogelijke «vrijheid der personen».

Dat deze «vrijheid der personen» betekent: de onvrijheid van de kleine man, de overheersing van de sociaal-bevoorrechte, wist de Belgische afgevaardigde zeker. Maar wat geeft het, als de sociaal-bevoorrechte maar Franstalig en de kleine man Vlaming is?

vrijheid en gelijkheid

De auteur ontleedt het vrijheidsbegrip, waarna hij de plaats ervan in verschillende maatschappelijke stelsels nagaat: individualisme, gemeenschapstotalitarisme, solidarisme en aanverwante stelsels. Hij komt tot het besluit dat in alle systemen de erkenning van de vrijheid gepaard gaat met een bepaalde mate van gebondenheid. «Geen enkel onderdeel van de menselijke samenleving ontsnapt principieel aan wetgevende inmenging. De taalwetgeving a priori voorstellen als een inbreuk op de persoonlijke rechten van de mens is dus helemaal verkeerd...»

De auteur onderzoekt ook het begrip «gelijkheid», gaat na wat de grondwet in verschillende landen hieromtrent zegt en handelt dan over taalgelijkheid en taaldiskriminatie: het ene is niet noodzakelijk het andere. Ongelijkheid is er, wanneer in een groep de taal van een gedeelte dier groep wel en van een ander deel niet gesproken wordt. Taaldiskriminatie wordt dit pas, wanneer het éne deel bestendig moet wijken voor het andere. «Onbepaalde

taalvrijheid maakt echter volledige en blijvende ongelijkheid mogelijk en het principe bevat geen enkel korrigerend element...» Zij leidt dus tot diskriminatie: de praktijk beweest en bewijst dit nog dagelijks. Het besluit ligt dus voor de hand: alleen een wettelijk-genuanceerde vorm van vrijheid kan de taalongelijkheid indammen.

wat is vrijheid en wat niet

De theoretische uiteenzetting over zo moeilijk-definieerbare begrippen als vrijheid en gelijkheid wordt gevolgd door een paar korte hoofdstukken over de taal (waarbij gebruik gemaakt wordt van Prof. Kwants «Fenamenologie van de taal»), over de verhouding enkeling - moedertaal - gemeenschap en over de taalgemeenschappen. Belangrijk — niet alleen naar de omvang — is het hoofdstuk over de «vrijheid van het gezinshoofd». Hier wordt het principe der absolute vrijheid en ongebondenheid toegepast. De auteur gaat de beperktheid der ouderlijke macht na, die begrensd wordt door verscheidene factoren. Hij onderzoekt het technisch-linguïstisch aspect van de toepassing van de vrijheid van het gezinshoofd en van de ongekantoorde taalvrijheid, en haalt feitelijke gegevens aan

uit de Brusselse situatie. Het menselijk aspect wordt ontleed: de intellectuele, kulturele, sociale en psychologische gevolgen worden aangetoond en de auteur haalt voorbeelden aan: kinderen, die aan hun vriendinnetjes hun moeder als de meid voorstellen, omdat zij «Vlaams» spreekt! Hij vat zijn konklusies samen in een hoofdstuk «Wat is taalvrijheid dan wel» en hij beklemtoont nogmaals dat echte vrijheid niet onbepaald is. De bepaling van taalvrijheid voor een taalgemengd gebied formuleert hij als volgt:

«Vrij is, wie ongestoord zijn persoonlijk einddoel kan nastreven op basis van zijn moedertaal, en die voor de noodzakelijke contacten met mensen die een ander taal spreken onder de regulerende controle van de wetten en reglement zoveel mogelijk op voet van gelijkheid kan contracteren (negatief); wie tenslotte om zijn persoonlijk einddoel te bereiken, op taalgebied zowel op de nodige hulp van zijn medeburgers als op die van de hele gemeenschap kan rekenen (positief).»

Aan de hand van deze bepaling stelt hij vast: «Het lijkt bv. geen twijfel dat de Vlamingen in Brussel vandaag de dag niet vrij zijn». Tenslotte neemt de auteur ook het juridisch aspect onder de loep: de Belgische grondwet en de Belgische jurisprudentie, het Europese Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden. Zelfs een op zo'n individualistische basis gefundeerd Verdrag — dat allen individuen en staten, geen volkeren of nationale minderheden kent — steunt de absolute taalvrijheid der Franssprekenden niet. Schrijvers tesis wordt lapidair samengevat in het citaat van een Frans filosoof, citaat waarmee het boek besluit: «Wanneer

het gaat tussen de sterke en de zwakke, dan brengt de vrijheid verdrukking en werkt de wet bevrijdend».

franse vertaling gewenst

In zijn inleiding zegt de auteur: «Misschien zullen we bij dit onderzoek... heel wat open deuren intrappen. Wie inderdaad wat belangstelling opbrengt voor maatschappelijke problemen is allicht vertrouwd geraakt met begrippen als: individu, persoon; gemeenschap, volks-, cultuur- en taalgemeenschap, staat, vrijheid, moedertaal of tweetaligheid...». Deze veronderstelling mag dan al waar zijn in Vlaanderen: de

ervaring leert ons dat de Franstalige de inhoud van deze begrippen niet kent of erkent of beter: niet wil kennen of erkennen. Ware dit laatste niet het geval, dan zouden wij er misschien goed aan doen de tekst van deze «kritische motivering» in het Frans te vertalen en onder onze franstalige landgenoten op grote schaal te verspreiden, opdat zij zouden weten dat hun absolute interpretatie van de taalvrijheid geen deel uitmaakt van de grondtekening van een normaal maatschappelijk bestel».

Edgar Van Cauwelaert
Taalvrijheid? Een kritische motivering van de taalwetgeving. Nederlandsche Boekhandel - Kapellen
232 blz. Prijs: ingenaaid 225 F

HERDRUKKEN

streuvels

Bij de uitgeverij Desclée-De Brouwer te Brugge verschijnt een heruitgave van het werk van Stijn Streuvels, in een handig formaat, mooi uitgegeven. «De Vlaschaard» en «De Oogst», twee der belangrijkste werken van Streuvels, verschenen reeds vroeger. Nu komen zopas «Lenteleven» en «Werkmensen» uit.

«Lenteleven» is Streuvels' eerste belangrijk werk. Het verscheen in 1899, in zijn fatalistisch-naturalistische periode en bevat een aantal schetsen, meer dan eigenlijke verhalen, de meeste met sterke natuurbeschrijvingen. Een der beste schetsen — die tot een werkelijk verhaal is uitgegroeid — is «Lente», met de figuur van Horienneke.

«Werkmensen» bevat de drie novellen «De Werkman», «Kerstmis in Niemandland» en «Het leven en de dood in de Ast». Deze verhalen zijn van latere datum (1926) en tonen ons een Streuvels op zijn best. De kracht van zijn kloek proza en de visie op mens en wereld zijn hier volkomen in harmonie, en velen houden een novelle als «Het Leven en de Dood in de Ast» dan ook voor het hoogtepunt van zijn schepingen.

andré demedts

Bij dezelfde uitgeverij verscheen een herdruk van André Demedts' omvangrijkste werk, tevens een der beste van zijn romans: «De Levenden en de Doden». Wij brachten destijds, bij het verschijnen van «Alleen door vuur» een uitgebreid artikel over het werk van deze auteur.

Demedts heeft mettertijd een zekere stroefheid in de stijl weten te overwinnen: de steeds belangrijke inhoud van zijn romans en novellen heeft er bij gewonnen. «De Levenden en de Doden» speelt zich af kort voor, tijdens en kort na de oorlog en de belangrijkste figuren hebben direkt met het oorlogsgebeuren en de repressie iets te maken. Toch is dit boek geen oorlogsroman: Demedts heeft zijn figuren gekozen niet in functie van het oorlogsgebeuren, van verzet en kollaboratie, daarvoor is de figuur van een Hans Dammaert, bv. een te buitennissig vertegenwoordiger van kollaboratie en verzet tegelijk en vindt de kommunist D'Hooghe geen tegenhanger van hetzelfde formaat.

Centraal is in deze roman de figuur van de priester Steven Van Huysse: zijn verhouding tot zijn leerling Dammaert en zijn — mislukte — pogingen om hem terug te brengen tot de «levenden» d.i. tot diegenen die in God oorzaak en doel zien van de vergeestelijken die zich in de mens en door de mens ook in de stof voltrekt, zijn het hoofdthema van deze roman. De mislukking van Van Huysse is echter slechts schijnbaar, want Dammaert heeft, bij al zijn falen en zwakheden, ook het betere en edelere willen bereiken: daarom staat hij bij de «levenden».

De priester-figuur Van Huysse is een der zuiverste uit onze literatuur en ook de best-geslaagde in de roman. Tegenover hem is de kommunist D'Hooghe, minder duidelijk afgetekend, en tussen beide staat de jongen om wie ze vechten.

De confrontatie tussen twee wereldbeschouwingen: kristendom en kommunisme, vormt een bijkomend thema, met het hoofdthema innig verbonden.

«De Levenden en de Doden» getuigt tevens voor een optimistische visie van Demedts dan in zijn vorige romans. Er is een groter vertrouwen in de mens als drager van Gods genade: een vertrouwen dat nog sterker uitgesproken wordt in zijn volgende roman, «Nog lange tijd».

Stijn Streuvels: «Lenteleven» — 196 blz — ing 125 fr geb. 175 fr; «Werkmensen» — 200 blz — ing 125 fr geb. 175 fr.

André Demedts: «De Levenden en de Doden» — 376 blz. — 200 fr. Uitgeverij Desclée-De Brouwer — Brugge.

rose gronon

"jokasta"

Rose Gronon, de schrijfster van de onlangs bij de Boekengilde « De Clauwaert » verschenen roman « Jokasta » begon haar literaire loopbaan in het Frans, met « Le Livre d'Arnd » en « Le petit Cheval blanc ». Rose Gronon (pseudoniem voor M. Bellefroid) werd geboren te Antwerpen in 1901, studeerde te Brussel en werd lerares opvoedkunde en Frans. Dank zij Filip de Pillecijn, die haar aanraaide in het Nederlands te gaan schrijven, werd zij, onze Nederlandstalige literatuur ten bate, geen tweede Marie Gevers maar begon in het Nederlands te schrijven, met een steeds stijgend succes. « Het huis aan de St. Aldegondiskaai » kreeg de literatuurprijs van Hilvarenbeek en ook « De Ramkoning » werd tweemaal bekroond.

De meeste van haar werken zijn in een historisch kader geplaatst zonder daarom zuiver historische romans te zijn. Zij weet steeds de specifieke tijdsatmosfeer op te roepen maar daarnaast bouwt zij een verhaal op dat naast een zeer vlotte leesbaarheid en een bijzondere zorg voor het stijllement, ook streeft naar een psychologische waarachtigheid. Haar figuren zijn psychologisch scherp getekend. Zij doet ze leven, en in haar analyse van hun psyche worden hun gedragingen, die het verhaal schragen, voor ons begrijpelijk, ook in hun afwijkingen, ook wanneer het zonderlinge, het abnormale zelfs hen tekent.

Wij kunnen deze — zeer beperkte — algemene vaststelling en kenschetsing van haar oeuvre toepassen op haar nieuwe roman « Jokasta ».

In tegenstelling met wat de lezer zou kunnen denken wanneer hij de titel verneemt, gaat het hier niet om een historisch of mitologisch verhaal uit de Griekse oudheid, zoals bijvoorbeeld « De Ramkoning » of « Pentheus ». Het gaat hier niet over Jokasta, moeder en vrouw van Oedipos, koning van Thebe en centrale tragische figuur in het werk van Sophocles. De Jokasta in het boek van Rose Gronon is de tante van de verhalende ik-figuur Louise. Achter deze figuur kunnen wij de schrijfster vermoeden: het verhaal speelt zich af in de jaren voor en tijdens de eerste wereldoorlog. Schrijfster zegt echter hieromtrent: « Het is geen biografie, het zijn geen precieze herinneringen aan de bourgeois-wereld van mijn kindsheid. Zo waren zij

niet, die de draden van mijn leven in hun strenge handen hielden. Zo hadden ze kunnen zijn. Wie weet, onder hun deftige maskers, wie weet? Zo waren ze misschien toch? Maar zo is het begonnen. En zo eindigde het ook. Tussen begin en einde heb ik het verhaal geweven ».

Het verhalende ik-personage in « Jokasta » is het meisje Louise Amalfitani, wier voorouders Amalfitaanse kooplieden waren die zich te Brugge vestigden en die later in het Maasland terecht kwamen. Vandaar uit verspreidde zich de familie, de ooms en tantes van Louise. Zij woont met haar ouders te Antwerpen — en daar woont ook haar ongehuwde tante Stefanie met haar zoon Roland. Louises vader is een zwakkeling: hij reageert deze zwakheid af door thuis de tiran te spelen. Haar moeder doorziet hem, laat hem begaan en grijpt slechts af en toe in, zo haar zelfstandigheid bevestigend.

Langzamerhand wordt het meisje — en ook de lezer — bewust van de demonische macht die van Stefanie uitgaat, van haar tirannieke overheersing over heel de familie, en tenslotte ook van de abnormale verhouding tussen haar en Roland, die na de dood van zijn moeder zelfmoord pleegt.

« Ze kon zelfs niet verdragen dat hij leefde » zegt Louises vader, wanneer hij zich uiteindelijk van haar tirannie bevrijd voelt.

Langzamerhand leren wij via de ik-persoon en via het verhaal van verscheidene ooms, tantes en nichten, hoe de familieverhoudingen in elkaar zitten, wat in het verleden gebeurde en wat nu ge-

beurt, en langzamerhand zien wij ook hoe de maskers afgerukt worden en heel de onoprechtheid, schijnheiligheid, lafheid dezer kleinburgelijke wereld wordt aangetoond.

Boven deze kleinheid groeien mensen en gebeurtenissen soms, hun eigen maat overtreffend, naar een groter en zuiverder menselijkheid. Wij vinden die in de kinderlijke verliefdheid van het meisje Louise voor Roland; wij vinden die in de figuur van de onderwijzer Paul, die zal sneuvelen. (Is het toeval dat juist hij flamingant is, in deze vooroorlogse kleine wereld der bourgeoisie voor wie het Frans summum van deftigheid en cultuur was?). Boven deze middelmatigheid rijst ook, maar dan in het negatieve, de demonische Jokasta-figuur der tante Stefanie uit: zij die, zoals schrijfster zegt « elk uur van ons leven met bitterheid vulde ».

Rose Gronon heeft in dit boek echter meer gedaan dan alleen maar deze Jokasta met haar zwakkeling van een zoon en haar getiranniseerde omgeving op een levensechte wijze voor ons oproepen. Zij heeft ook een onvergetelijk portret getekend van de kleinburgelijke wereld van voor de eerste wereldoorlog. Een portret waarin wij echter ook, als in een spiegel, de kleinheid en grootheid, macht en onmacht, tiranie en lafheid, liefde en haat, hebzucht en mildheid van elke tijd — zowel vandaag als gisteren — in weerspiegeling zien. Daarom is Rose Gronons « Jokasta » een groot boek.

Rose Gronon « Jokasta » — 241 blz. — Boekengilde « De Clauwaert », Kessel-Lo.

Terug van de paastrek...

• De boerderij Boekenfontein, in het distrikt Rustenburg (Transvaal) die van 1862 tot 1903 toebehoorde aan de president van de Zuidafrikaanse Republiek Paul Kruger werd door de Zuidafrikaanse regering tot nationaal monument verklaard, evenals het « New Somerset Hospital » te Kaapstad, opgericht in 1862, het eerste Zuidafrikaanse ziekenhuis voor de opleiding van geneesheren, waardoor het een belangrijke rol speelde in de geschiedenis van het hospitaalwezen in de Republiek •

• Een niet-konformistische reis noemen de promotoren van de reis naar Bazel-Zürich (de vereniging voor het museum van hedendaagse kunst te Gent) hun trip naar deze twee steden. Het gaat immers om een soort pelgrimstocht naar de moderne kunst, die in de musea van Bazel en Zürich met ettelijke representatieve werken is vertegenwoordigd. Bazel is terloops gezegd de enige stad waar de bevolking bij referendum gestemd heeft voor de aankoop van werken van Picasso en die daarom van de grote Pablo een reeks werken ten geschenken ontving! Wie mee wil op deze moderne kunstpelgrimage wende zich tot de vereniging voornoemd, Godshuizenlaan 15 te Gent •

• In de Galerie Staminee Herten Aas, Haverwerf 13 te Mechelen stellen kunstschilder Emmanuel Candries en beeldhouwer Jef Jacobs ten toon tot 2 mei. Beiden zijn van de « oude garde » en dus figuratief. Herten Aas kiest trouwens doelbewust deze richting o.a. als reactie tegen wat de « dwingelandij der moderne kunstmanagers » wordt genoemd. Het moet inderdaad niet steeds het zelfde zijn dat we te zien krijgen. Dagelijks van 19 u. af, zaterdags en zondags van 14 u. af •

• De bekende en gewaardeerde Westvlaamse kunstschilder Leo Vandekerckhove stelt zijn werk ten toon in « De Gilde », Oude Burg 19 te Brugge van 10 tot 24 april, dagelijks van 15 tot 18 u. Leo Vandekerckhove is zowel landschap- als portret- en genreschilder: knap vakwerk van een overtuigd Vlaams schilder •

• In het museum der Stichting Mevrouw J. Dhondt-Dhaenens te Deurle aan de Leie stelt

van 18 april tot 21 mei schilderijen van Fons Roggeman tentoon. Opening heden zaterdag om 18 u. door Antoon De Pesseroey •

• Naar aanleiding van haar 25-jarig bestaan richt de uitgeverij DAP Reinaert Uitgaven in samenwerking met het weekblad « Zondagsblad » een novellenprijkskamp in, in het Nederlands, met 4000 tot 5000 woorden. De manuskripten moeten vóór 1 mei in drievoud en met dubbele interlijn getijpt aangetekend worden ingestuurd naar DAP Reinaert Uitgaven. Wetstraat 133, 1040 Brussel met kenspreuk, die in een afzonderlijke omslag samen met de naam en het adres van de in-

KORT EN BONDIG

zender moet herhaald worden. De jury zal zeven novellen uitkiezen die in het weekblad voornoemd gepubliceerd worden; daarna wordt een laureaat van de jury en een laureaat van de lezers aangeduid. De zeven uitverkorenen ontvangen elk een geldprijs van 5000 fr., de laureaat van de jury en deze van de lezers bovendien elk 10.000 fr., 20.000 fr. wanneer het om de zelfde auteur zou gaan •

• Van woensdag 21 april tot maandag 10 mei wordt in het Museum voor Sierkunst en Industriële Vormgeving, Sint-Pietersabdij te Gent, een tentoonstelling gehouden van Zuidafrikaanse grafische kunst. Dezelfde tentoonstelling zal later overgebracht worden naar het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen waar ze van zaterdag 5 juni tot zondag 4 juli voor het publiek zal toegankelijk zijn.

Twintig Zuidafrikaanse kunstenaars, waar-

onder vijf Bantoes en twee kleurlingen, nemen deel aan de expositie. De deelnemers aan deze tentoonstelling van Zuidafrikaanse kunst vertegenwoordigen artistieke en culturele achtergronden van grote verscheidenheid. Sommigen onder hen kunnen beschouwd worden als nieuwelingen op kunstgebied, terwijl anderen vele jaren ervaring bezitten, in Zuid-Afrika en in het buitenland hebben geëxposeerd en daarbij overigens prijzen en opdrachten hebben verworven •

• De erfgenamen van Sir Conan Doyle (schepper van de figuur van Sherlock Holmes) hebben laten weten dat de auteursrechten op het werk van hun beroemd familielid te koop zijn. Normaal vervallen deze rechten in 1980, zodat er voor een eventuele « opkoper » van deze rechten nog wat aan te verdienen zal zijn •

• Op 54-jarige leeftijd overleed te Antwerpen kunstschilder Jack Godderis, destijds running mate van Rik Slabbinck en Luc Peire in de « Jeune Peinture Belge » (die ze nadien alle drie verlieten). Jack Godderis, een zeer beminnelijk man, bleef het neo-expressionisme trouw en was vooral als kolorist merkwaardig (in zijn beste stukken, want vaak was hij nogal slordig). Hij schilderde naast landschappen en stillevens vooral veel kinderportretten. Hij werd vorige zaterdag onder grote deelneming begraven •

• De Vlaamse bestsellerlijst voor maart toont Bomans' « Van Dichtbij gezien » als toppen naast « Herman Coene » van Ernest Claes, « Mijn leven onder Belgen » van Durnez en nu ook « De teleurgang van de Waterhoek » van Stijn Streuvels (wat weeral eens de enorme invloed van de film op het lezend publiek bewijst). Onder de vertaalde werken spannen Robbins (De avonturiers), Segal (Love Story — ook bij het franstalig publiek in België en in Frankrijk de meest gekochte roman) en Solzenitsyn (Kankerpaviljoen) de kroon. Populair wetenschappelijk: A. Coppé (De Europese uitdaging) en T. Heyerdahl (De Ra expeditie), bij de jeugdboeken blijven de « Fabeltjeskrant » en « Wij heren van Zichem » van Balfoort aan de top •

Wij sport

vlaams nationaal

europes sukses

De Belgische volleybalspelers hebben de goede indruk, die zij in hun vriendschappelijk tornooi met ploegen als Polen e.a. nalieten, bevestigd. Zij werden in Zweden officieus kampioen van West-Europa. En dat op de eenvoudigste manier, namelijk door alle tegenstanders te kloppen. Wij vinden dat een puike prestatie, des te meer omdat de trainer nog maar een paar weken geleden « zijn schup afkuiste » en de zaak overliet aan zijn Belgische assistenten. Die daarmee trouwens nogmaals bewezen hun taak evengoed aan te kunnen als de mensen uit het buitenland. Wanneer wij het hier altijd maar hebben over Belgische ploeg en spelers, zijn wij zeer breed. De volleybalploeg is namelijk een zuiver Vlaamse aangelegenheid (en hier zijn het de Waaltjes die dreigen met een afgescheurde bond). Misschien is dit er niet vreemd aan dat gazettekens als « Les Sports » dinsdag slechts een piep-klein plaatsje overhadden voor dit sukses van Europees formaat. Het moesten zo eens de hockeymannen zijn geweest.

Weil Adolf (W-Duitsland) haalde als eerste de eindstreep te Marche.

vrede op aarde

In de Chinese Volksrepubliek — communistisch China, zo u dat verkiest — worden de wereldkampioenschappen tafeltennis georganiseerd, en de Amerikanen hebben zowaar een ploeg afgevaardigd. Men keek wat benieuwd uit naar de manier waarop de rood-gelen de vertegenwoordigers van het verdorpe kapitalisme zouden ontvangen. Degenen die verwacht hadden dat het zou gepaard gaan met gejuif en verwijten, zijn eraan geweest voor hun moeite. Waarschijnlijk zijn de Amerikaanse ping-pongspelers — en de hen begeleurende journalisten — nog nergens beter ontvangen dan bij die verdorpe communisten. Dat heeft al dadelijk een stel sportjournalisten in hun pen doen klimmen, om kond te doen dat de sport andermaal, zoniet de vrede heeft gered, dan toch de betrekkingen onder de volkeren heeft verbeterd. In al onze uitbundige vreugde over de goede ontvangst in Peking en omgeving, zouden wij toch niet zo rap zijn met politieke gevolgtrekkingen. Er zijn serieuze dingen dan pingpongballetjes.

niet zo slecht

Toen de beroepsrenners officieel werknemer werden — en er voor hen dus sociale lasten moesten betaald worden — hebben verschillende sportgazetten zich daarover zowat vrolijk gemaakt, en met handen en voeten aangetoond dat dit weer een stomme beslissing was, een politieke onnozelmheid, een aanslag op de sport, in één woord, nonsens. Uit piep-kleine berichtjes, links en rechts uit de kranten opgevoerd, blijkt het echter nog niet zo slecht te zijn. Verschillende jonge weduwen van verongelukte renners schijnen nu tenminste enig inkomen te hebben, en in onze o zo welvarende welvaartsstaat is dat maar ook heel normaal. Ieder zijn mening natuurlijk, maar naar onze bescheiden mening doet vadertje Staat er goed aan een oogje in het zeil te houden, waar het de sociale kwesties van de sportliefhebber betreft. Men moet erkennen dat de federaties in het verleden nogal eens vergaten dat weduwen en wezen niet kunnen leven van de « gloriol » — zo rap vergeten trouwens — alleen.

voortmaken maar

Het gerecht heeft nog geen uitspraak gedaan in het geval Car-teus. Men herinnert zich dat de Brugse voetballer begin november betrapt werd op doping, of beter gezegd, dat in zijn urine sporen van stimulantia werden gevonden. De zaak is echter tamelijk ingewikkeld, omdat in het tweede urinestaal, bij de tegen-expertise, geen sporen van doping werden gevonden. Dit tweede staal blijkt echter niet op de voorgeschreven manier bewaard te zijn. Vandaar wellicht de aarzelingen en verdagingen bij het gerecht. Men moest er o.i. toch maar eens kom-af mee maken. Car-teus is niet alleen voetballer. Hij oefent ook nog een zelfstandig beroep uit, en al dat juridisch gepraat rond zijn naam zal zijn zaken niet ten goede komen, vrezen wij. Al dient hier evenwel dadelijk aan toegevoegd dat dit voor een doodgewone burger net hetzelfde is, en dat men ook die brave man dikwijls maandenlang in het onzekere laat over het lot dat hem te wachten staat.

stoute jongen

Meester Smeets, de big boss van Sint-Truiden, is heel stout geweest. Tijdens een perskonferentie heeft hij héél onheuse woorden gezegd aan het adres van het sportkomitee van de Belgische Voetbalbond, omdat dit doorlichtige komitee één van zijn spelers, Hentschel, voor een heel jaar geschorst heeft. De heer Hentschel had namelijk een arbiter « omvergelopen ». Wij willen ons niet uitspreken over de gegrondheid van deze zware straf — laten wij hoogstens vaststellen dat bij de grote clubs ofwel geen arbiters omver gelopen worden, ofwel de straffen iets lichter uitvallen —, maar wij zijn het niet eens met de manier waarop het sportkomitee gereageerd heeft op de uitval van meester Smeets. Het heeft namelijk klacht ingediend tegen hem. De moeilijkheid schijnt nu te zijn dat de bond eigenlijk geen instantie heeft die hier oordeel kan vellen, eventueel het beroep onderzoeken. Als u het ons vraagt: een kluit voor advocaat Smeets.

geschorst

Het bescheiden S.V. Zottegem is doorgedrongen tot de halve finales van de Belgische voetbalbeker. Eens zover werd het gewipt door Sint-Truiden. Deze wedstrijd leidde tot ernstige moeilijkheden in de Zottegemse rangen. De spelers konden 12.000 frank verdienen indien ze Sint-Truiden klopten. Verloren ze de match, dan zou de premie maar 2.000 fr bedragen. Juist voor de wedstrijd weigerden de spelers het veld te betreden, indien deze premie niet werd opgevoerd tot 6.000 fr. Met de rug tegen de muur gezet, kon het bestuur niet anders dan toegeven. Echter, na de wedstrijd werden alle spelers onmiddellijk geschorst. De volgende wedstrijd heeft Zottegem (goed) met zijn juniors gespeeld. Als het inderdaad zo is dat de spelers van het eerste elftal tot het laatste ogenblik gewacht hebben om hun beslissing kenbaar te maken — afgezien van de vraag of hun verzoek gerechtigd was, want dat is een andere kwestie —, geven wij het bestuur honderd procent gelijk. Wij vinden zo'n soort chantage géén manier van doen. En verder hopen wij dat alles rap in orde komt.

scherp gezien

Met het nieuwe statuut van de Belgische (voetbal)speler en het daaraan gekoppelde beroepsspel raakt men maar niet van de grond. Bedreigd door het wetsvoorstel Declerck heeft de bond wel rap een nieuw statuut in elkaar geflanst, waarover wij het hier al meermaals gehad hebben, en dat in feite neerkomt op een goede protektie van de grote clubs, en een moordpoging op de kleine clubs. Het blijkt meer en meer dat de vlieger zo niet zal kunnen opgaan. De clubs van derde afdeling hebben nu een ander voorstel gedaan, waar wij wel wat voor voelen. Beroeps-speler, zeggen zij, is de speler die 240.000 frank per jaar verdient, en ieder speler die beroepsspeler kan worden mag vrij overgaan van liefhebber naar prof. De mannen van derde afdeling zijn nog geen kleine truters. Als de grote clubs al hun spelers 20.000 knotten per maand moeten betalen — niet in de gazet maar op de bank — zullen zij rap al genoeg spelers in hun kern hebben, en rap ophouden met nog wegkloppen van de spelers uit de kleine clubs, met een indrukwekkend en nauwelijks betaald profkon-trakt. Scherp gezien dus in derde. Maar het voorstel maakt geen kans.

boze willem

Willem van Wijnendaele, en andere kollega's beklagen er zich over dat zij, sportjournalisten van de geschreven pers, bij de wielervedstrijden lang niet de faciliteiten krijgen die zij nodig hebben om naar behoren hun werk te kunnen doen, en waarop zij trouwens recht hebben. Onmogelijk met de wagen nog de renners te benaderen — hoewel de persmensen door-gaans heel wat voorzichtiger zijn dan het « personeel » van het circus, zoals de sportdirek-teurs, — onmogelijk aan de aankomst nog een woordje te wisselen met de renners — die moeten dadelijk met hun buik vol reklame voor de ty-camera gesleept worden —, in één woord: een mizerie op tafel op alle lijnen. Hier en daar beginnen wij zelfs al te lezen dat in die omstandigheden, de kranten de koersen wel eens zouden kunnen laten vallen. Wat de wielrennerij niet ten goede zou komen. Dat zou het inderdaad niet, denken wij, maar dat het de eerste jaren zover zou komen, daar geloven wij geen « sjiek » van.

Eddy-tout-court moet als Belg de ronde van België zeker winnen...

er was altijd sport (5)

negentiende eeuw: de supporter

Twee verschijnselen lijken ons in de negentiende eeuw van belang voor de ontwikkeling van de sport. Het ene is een economisch verschijnsel, de industrialisatie namelijk, het andere een cultureel verschijnsel: het classicisme.

In de negentiende eeuw staan wij nog altijd met onze sport even ver als twee drie eeuwen vroeger: volks-vermaak zonder enige inzet.

zonder enige organisatie, zonder enige competitie, en edukatief middel, vooral voor wat betreft de militaire opleiding. Terloops kan opgemerkt worden dat, wat het aspect vermaak betreft, verschillende spelen zowat eksklusief door de rijken werden beoefend. Dit was o.m. typisch in Engeland.

Komt dan de industrialisatie, en met de industrialisatie de « werkman », en met de industriearbeider zijn sociale miserie en zijn sociale verzuchtingen.

Ver van de fabrieksproletariërs — en iets vóór hen trouwens ook — was de classicistische geestesstroming op zoek gegaan naar de oude cultuur van Grieken en Romeinen. Heel het classicisme wordt één verheerlijking en nabootsing van de antieken. IJverig werd gegraven naar zoveel mogelijk sporen van die verdwenen beschaving. Op het einde van de 19de eeuw wordt het oude Olympia, de Griekse sport-hoofdstad, blootgelegd. Zoals voor alles wat de Griekse cultuur eigen was, groeide in Europa onweerstaanbaar de be-

langstelling voor het antieke « een gezonde geest in een gezond lichaam ».

Deze twee elementen, de industrialisatie en de hernieuwde belangstelling voor de oude sportopvatting, hebben, denken wij, de direkte basis gelegd van wat wij nu nog op sportgebied kennen. De arbeider, met zijn totaal gebrek aan intellektuele belangstelling — hij zat vaak van als hij zes jaar was in mijn of fabriek —, richtte zijn belangstelling vanzelfsprekend op dingen die hij begreep, die hij waardeerde, op waarden die hem aanspraken, die hij meten kon. Hij vond die in de sportprestaties, gebaseerd op fysieke kracht, uithoudingsvermogen, snelheid.

Er waren meer factoren die hem naar de sport brachten. Hoe gering de vrije tijd aanvankelijk ook was, van zodra hij er was bestond de kwestie vrijetijdsbesteding, buiten de stank van de fabriek, buiten de krotten, in de zon en in open lucht, dingen die de arbeider met zijn werkdagen van veertien uur en meer, heel de week niet

te zien kreeg. Begrijpelijk ook alweer dat die vrije tijdsbesteding zal gezocht worden in het stellen van daden of het bijwonen van daden die voor de analfabeet iets betekenden: prestaties op het vlak van het fysieke kunnen, de sport.

De sport was daarenboven, naar onze bescheiden mening zelfs vooral, een middel waardoor de arbeider probeerde of kon ontsnappen aan de miserabiliteit van zijn bestaan, een middel waardoor hij zijn onbenulligheid, zijn sociale minderwaardigheid, kon doorbreken. Het stellen van sportdaden was tenslotte een afreageren, met de middelen waarover men beschikte, de lichaamskracht, van het sociaal minderwaardigheidskompleks. Het bewonderen van de sportkampioen, uit eigen rangen opgestaan, en boven de eigen rangen verheven, was voor de pas geboren supporter dromen van beter, schoner en belangrijker leven.

Steeds meer jongeren gingen tonen dat zij niet alleen naamloze werkbeesten wa-

ren in een grijze zwijgende massa, maar dat zij mensen waren, met persoonlijkheid, en in staat tot grote — op fysiek gebied — daden. Nog was dat sport beoefenen geen beroep. Het ging niet om geld. Het ging om zelfbevestiging, om het doorbreken van de ketens die hen bonden aan het proletariaat.

Steeds meer mensen gingen in die sporthelden de symbolen zien van hun eigen ontvoogding, en wanneer zij in hun handen kletsten voor hun kampioen, vertolkten zij in feite hun verlangen naar en hun geloof in een betere toekomst. Ook in de sport zette de arme arbeider zijn voet op de eerste sport van de ladder die moest voeren naar sociale promotie.

Uit intellektuele belangstelling voor de antieke cultuur, gerugsteund door de belangstelling van de grote massa voor de sport, kan baron Coubertin op het einde van de 19de eeuw van wal steken met zijn olympische spelen. De massa is present, het spektakel kan beginnen.

(vervolgt)

KUNNEN kan wat anderen niet kunnen

**600 eigen arbeiders
1001 mogelijkheden**

Sinds jaren is Kunnen een vast begrip in de wereld van het bouwbedrijf. Omdat bij Kunnen de kwaliteit steeds op de eerste plaats is gekomen. De duizenden gelukkige en tevreden mensen voor wie Kunnen reeds mocht bouwen kunnen dat getuigen.

OP KUNNEN KUNT U BOUWEN

Daarom komen dagelijks zovele toekomstige bouwers naar Kunnen, zowel privébouwers als industriëlen. Ieder met zijn problemen, zijn ideeën, zijn plannen. Kunnen respecteert die en voegt er zijn rijke ervaring aan toe. Bijna 25 jaar ervaring.

GRONDEN, BURGER- EN MEESTERWONINGEN, APPARTEMENTEN, VILLA'S EN INDUSTRIEBOUW

steeds biedt Kunnen het beste van het beste: Kwaliteit.

Daarom is met Kunnen bouwen ook voordelig bouwen.

KUNNEN HEET U WELKOM

200 m² toonzaal zullen u leren hoe Kunnen bouwt. En wilt u er nog meer over weten, dan gaan we graag met u samen een van onze talrijke realisaties bekijken. De informatiecentra zijn open alle dagen tot 18 u, 's Zaterdags tot 16 u.

ALGEMEEN BOUWBEDRIJF KUNNEN NV.

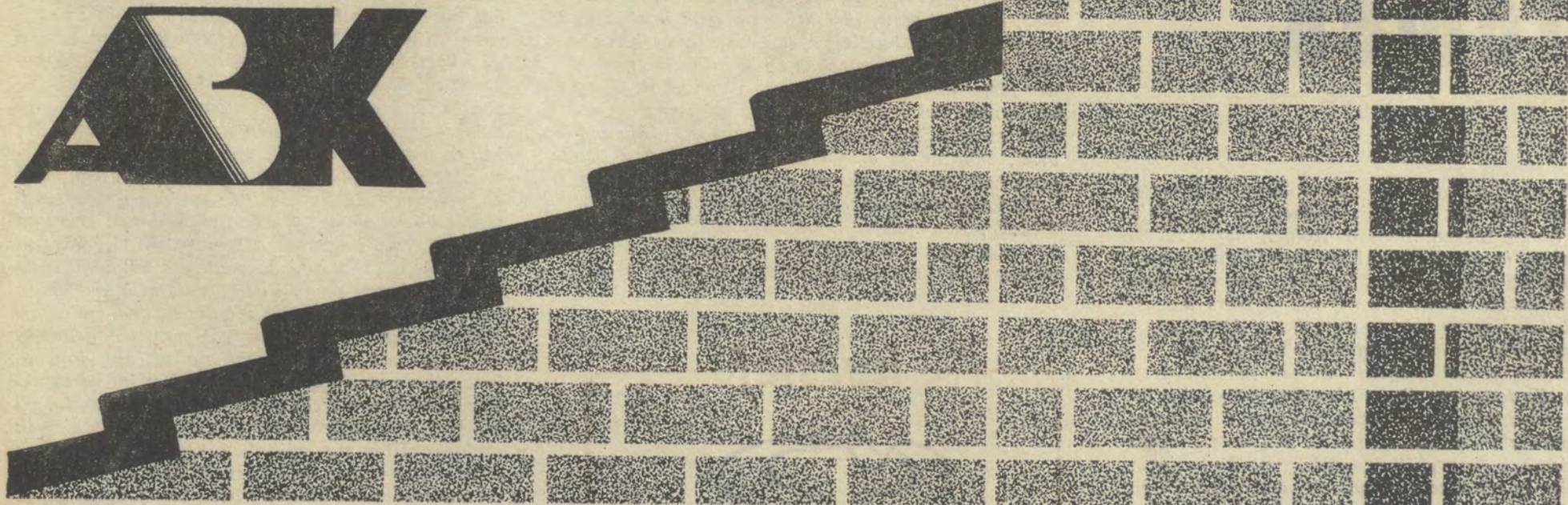
ANTWERPEN, MEIR 18
TEL. 03/31.78.20

GENK, WINTERSLAGSTRAAT 22
TEL. 011/544.42

GENT
ONDERBERGEN 43
TEL. 09/25.19.23

LEUVEN, BRUSSESESTRAAT 33
TEL. 016/337.35

KUNNEN met de grote K van Kwaliteit

brassertjes...

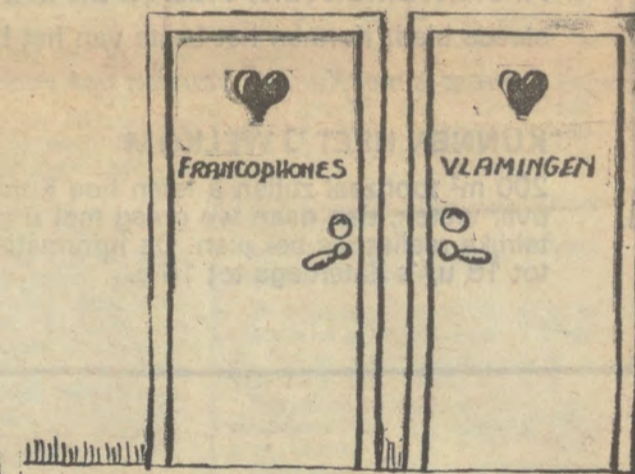
Merckx...

Noord-Ierland...

ons leefmilieu...

Brussel...

dromen

Wij weten allemaal dat onze dromen verdrongen wensen zijn. En als wij vandaag de dag dokters horen zeggen mensen dromen liefst zoveel mogelijk, ja, dan vallen al die kluwen verdrongen wensen op onze hoofden. En meer dan een klein beetje kwaad verwijten wij die dokters dat zij De Sade helemaal hebben ingeslikt of dat zij angst hebben voor werkloosheid onder neurologen.

Dat wij zoveel mogelijk dingen moeten overdoen die tot niets dienen, behoort natuurlijk tot onze recente leefgewoonten. Zo was ik gisteren bijvoorbeeld op een dansfeest en twee meisjes werden er schruwelijk verliefd op me. Ik herinner me dat ze me steeds vanuit de verte wenkten en dat ik dan begon te rennen en dat ik om beurten met één van beiden de dans begon. Het was daar een eenzame plek, ik weet niet meer waar ergens het orkest zat te spelen. Vandaag heb ik een springuur in de school en liever dan mijn lesvoorbereidingen door te nemen, schrijf ik een brief

naar ieder van mijn liefjes vannacht. En natuurlijk, ik heb geen postzegels bij me, ik stop de zendklare brieven in mijn boekentas. Ik kom in de klas, de les begint, ik ledig mijn hele boekentas van werken van leerlingen, ik geef alle werken terug. Even is er gegiechel en gegrinnik en dan wordt het ongewoon stil. Tegen vier uur zit ik op het bureau van m'n directeur: de brieven zijn ontdekt en gelezen, teken meteen maar je ontslagbrief, bespaar je vrouw a.u.b. je goedkope leugens, wij lichten haar zo dadelijk over alles in.

Dit verhaal is natuurlijk onecht. Van naaldje tot draadje, van dansfeest tot directeur. En toch is het niet verzonnen, het is een van die dromen waarvan de dokters zeggen doe zo maar verder

kerel en je wordt gezond. Ik deed het dus verder vannacht, maar dat dansfeest werd niet meer ingericht geloof ik. Ik slenterde mistroostig door het bos van De Kluizen en ineens zag ik er vlak voor mijn ogen 100 ongezadelde paarden tussen de zwarte winterbomen lopen. De paarden schudden hun trieste hoofden, paarden en soldaten liepen in ganzepas door de sneeuw, het was een eindeloze droeve sliert. Toen ik moe werd van het kijken naar die sliert, keerde ik me naar de andere zijde van het bos. Daar scheen de zon heel hard en schroefde de bomen weg tot één grote zandvlakte omheen een kolossale sfinx die de kop had van een oude doghond met reuma in zijn zakken van kaken en gestoorde zenuwen rondom twee bloeddorlopen ogen. Toen besliste ik dat ik in het eerstkomend station uit die dromentrein zou stappen. Tussen de zetels vol slapende dromers en dromende slapers naar de uitgang lopend, vroeg ik de wakkere kaartjesknipper hoeveel dokters hij met zijn trein meevoerde. Geen enkele, zei hij. Wat ontgoocheld over de geneeskunde, ging ik rechtop zitten op mijn bed. Opeens kroop ook mijn vrouw tussen de lakens uit. Ik ben nog steeds op zoek naar dat fameuse boek van jou, zei ze, ik sta hier voor een toren boeken van wel 500 meter hoog en dat boek van jou zit ginder helemaal bovenaan in die toren van een stapel.

kursief

